

IV. ORSZÁGOS

MÚZEUMANDRAGÓIAI

KONFERENCIA

*A múzeum mint a felnőttkori tanulás színtere
- Trendek, tendenciák, aktuális kérdések és jó gyakorlatok -*

A PTE FEEK ÉS A PULSZKY TÁRSASÁG MÚZEUMANDRAGÓIAI TAGOZATÁNAK SZERVEZÉSÉBEN

2015. MÁJUS 13.

PÉCS

A PTE FEEK és a Pulszky Társaság szervezésében

2015. május 13-án, Pécsen megrendezésre kerülő

IV. Országos Múzeumandragógiai Konferencia programja

9:00-10:00: Regisztráció

10:00-12:00: A konferencia megnyitása és plenáris előadások

Helyszín: PTE FEEK, Aula

10:00: Köszöntőbeszéd

DR. BERKE GYULA, rektorhelyettes, Pécsi Tudományegyetem

DR. DEME PÉTER, elnök, Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület

WALTERNÉ MÜLLER JUDIT, igazgató, Janus Pannonius Múzeum

10:15-10:30 Nyitóelőadás

DR. CSERI MIKLÓS, miniszteri biztos, Emberi Erőforrások Minisztériuma

10:30-12:00: Plenáris előadások

10:30-10:45: KURTA MIHÁLY, múzeumandragógus, Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület, Múzeumandragógiai Tagozat alapító elnöke
A MÚZEUMANDRAGÓGIA ÖRÖKSÉGGÖZVETÍTÉSI FILOZÓFIÁJA

10:45-11:00: KÁLDY MÁRIA, igazgató, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ
MÚZEUMOK VÁLTOZÁSBAN. TANULSÁGOK, KIHÍVÁSOK ÉS A MÚZEUMI SZAKKÉPZÉS

11:00-11:15: DR. KOLTAI ZSUZSA, egyetemi adjunktus, PTE FEEK
KITEKINTÉS A MÚZEUMANDRAGÓGIA NEMZETKÖZI TRENDJEIRE. A FELNŐTTEK MÚZEUMI TANULÁSÁT TÁMOGATÓ INNOVÁCIÓK EURÓPÁBAN ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

11:15-11:30: DR. VÁSÁRHELYI TAMÁS, önkéntes főmuzeológus, egyetemi adjunktus, Magyar Természettudományi Múzeum / ELTE TTK
HERMAN OTTÓ VÁNDORTANÖSVÉNY, AVAGY INTERAKTÍV POLIHISZTOR JÁTSZÓHÁZ

11:30-11:45: MISZNÉ KORENCHY ANIKÓ, múzeumpedagógus, Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum
FIATAL FELNŐTTEK A MÚZEUMBAN (A SZÓRAK-OKTATÁSTÓL AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSIG)

12:00-13:30: Ebéd

Helyszín: PTE FEEK, Nagyterem

13:30-15:30: Szekcióelőadások

15:30-16:00: Kávészünet

16:00: Busztranszfer a Janus Pannonius Múzeum Modern Magyar Képtárába

16:30-17:00: A Janus Pannonius Múzeum múzeumandragógiai gyakorlatának és kommunikációs tevékenységének bemutatása

Helyszín: JPM Modern Magyar Képtár, 7621 Pécs, Papnövelde utca 5.

KÁRPÁTI KATALIN, kulturális menedzser, múzeumpedagógus, JPM
A JPM MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAINAK MÚZEUMANDRAGÓGIAI PROGRAMKÍNÁLATA

GERNER ANDRÁS, kommunikációs és marketing menedzser, JPM
A KOMMUNIKÁCIÓ ÉS A MARKETING KIHÍVÁSAI A JANUS PANNONIUS MÚZEUMBAN

16:30-17:15: Angol nyelvű tárlatvezetés a Modern Magyar Képtárban a konferencia nemzetközi résztvevői számára

TILLAI GÁBOR, kulturális menedzser, JPM

17:00-17:45: Tárlatvezetés a Modern Magyar Képtárban

SÁRKÁNY JÓZSEF, osztályvezető, művészettörténész főmuzeológus, JPM

17:45-18:00: A konferencia zárása

18:00: Busztranszfer a PTE FEEK épületéhez

A konferencia helyszíne:

Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

7633 Pécs, Szántó Kovács János utca 1/B.

A konferencia szekciói:

1. szekció: Múzeumandragógia a magyar felsőoktatásban

Helyszín: PTE FEEK, Gáspár László terem

Szekcióvezető: DR. VÁSÁRHELYI TAMÁS, önkéntes főmuzeológus, egyetemi adjunktus,
Magyar Természettudományi Múzeum / ELTE TTK

13:30-13:45: DR. SZABÓ JÓZSEF, egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem
MÚZEUMANDRAGÓIA OKTATÁS A DEBRECENI EGYETEMEN

13:45-14:00: DR. ÚJVÁRI EDIT, egyetemi docens, SZTE JGYPK Felnőttképzési Intézet
MÚZEUMANDRAGÓIA A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ANDRAGÓIA MA KÉPZÉSÉBEN

14:00-14:15: DR. HORVÁTH NÓRA, tanársegéd, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai
Kar, Bölcsész- és Társadalomtudományi Intézet
*AZ ANDRAGÓGUS- ÉS KULTURÁLIS MEDIÁTOR-KÉPZÉS TAPASZTALATAI AZ NYME
GYŐRI KARÁN*

14:15-14:30: KÉRDÉSEK, VITA

14:30-14:45: DR. HUSZÁR ZSUZSANNA, egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi Intézet
*A TANÁRKÉPZÉS SZEMPONTJAI A MÚZEUMPEDAGÓGIA GYAKORLATÁBAN A PÉCSI
TUDOMÁNYEGYETEMEN*

14:45-15:00: DR. TAKÁCS ANETT, adjunktus, Kaposvári Egyetem
*A MÚZEUMPEDAGÓGIA INTEGRÁLÁSA A PEDAGÓGUSKÉPZÉSEKBE –
A KAPOSVÁRI EGYETEM PEDAGÓGIAI KAR JÓ GYAKORLATA*

15:00-15:15: HEGEDŰS ANITA, PhD-hallgató, PR-munkatárs, Debreceni Egyetem,
Bölcsészettudományi Kar, Humán Tudományok Doktori Iskola, Nevelés- és
Művelődéstudományi Program /Móra Ferenc Múzeum Szeged
*EGYETEMISTÁK ÉS KULTÚRAFOGYASZTÁS – INTÉZMÉNYI SZINTŰ KULTÚRAKÍNÁLAT A
VIDÉKI EGYETEMEK TEKINTETÉBEN*

15:15-15:30: KÉRDÉSEK, VITA

2. szekció: Múzeumi továbbképzések és önkéntes programok

Helyszín: PTE FEEK, Kamarás Károly terem

Szekcióvezető: KÁLDY MÁRIA, igazgató, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ

13:30-13:45: BÁRD EDIT, PR és marketing munkatárs, Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum
MÚZEUMI KÉPZÉSEK A HALLGATÓK SZEMÉVEL

13:45-14:00: BÖCZÉN ÁRPÁD, elnök, Kulturális Örökség Menedzserek Egyesülete
MITŐL LESZ ÉLMÉNY AZ ÖRÖKSÉG? – INTERPRETÁCIÓS SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSI MODUL TESZTELÉSE, ÉS BEVEZETÉSE A FELŐOKTATÁSBAN

14:00-14:15: KASSAI HAJNAL, közönségkapcsolati csoportvezető, Ferenczy Múzeum, Szentendre
MINDEN, AMI KÉPZŐMŰVÉSZET TANÁROKNAK, FELNÖTTEKNEK

14:15-14:30: KÉRDÉSEK, VITA

14:30-14:45: BARDÓCZ-TÓDOR ENIKŐ, múzeumpedagógus, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre
FELNÖTTEK ÉLETKORI SAJÁTOSÁGAINAK FIGYELEMBEVÉTELE AZ SZNM NÉPI TÁPLÁLKOZÁS TANFOLYAMAIN

14:45-15:00: DR. ARAPOVICS MÁRIA, egyetemi adjunktus, ELTE PPK
AZ ÖNKÉNTESÉG NEMZETKÖZI KÉRDÉSEI - ÖNKÉNTESÉG MÚZEUMBAN

15:00-15:15: BERNÁTH ÉVA, múzeumpedagógus, Hetedhét Játékmúzeum, Városi Képtár, Székesfehérvár
NÉGYKEZES KEDD – HAGYOMÁNY-ÚJRATEREMTÉS

15:15-15:30: KÉRDÉSEK, VITA

3. szekció: Aktív időskorúak múzeumi tanulása – Múzeumi programok aktív időskorúak számára

Helyszín: PTE FEEK, Kígyós Sándor terem

Szekcióvezető: KRISTON-VÍZI JÓZSEF, főmuzeológus, múzeumi kultúraközvetítő, Kecskeméti Katona József Múzeum

13:30-13:45: DR. Z. KARVALICS LÁSZLÓ, habilitált egyetemi docens,
Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
AZ ISMERETTERJESZTÉSTŐL A TUDÁSTERMELÉSIG: MÚZEUMOK ÉS SENIOR TUDÁSHASZNOSÍTÁS

13:45-14:00: DR. CSIMÁNE DR. POZSEGOVICS BEÁTA, egyetemi adjunktus,
Kaposvári Egyetem
IDŐSKORÚAK A MÚZEUMBAN

14:00-14:15: FUTÓ SZABINA- TÓTH ZSUZSA- TUGYI ALEXANDRA ENIKŐ, hallgatók,
Szegedi Tudományegyetem
IDŐS MÚZEUMLÁTOGATÓK ÉS VIRTUÁLIS OBJEKTUMOK: EGY VISZONY ALAKVÁLTOZATAI

14:15-14:30: KÉRDÉSEK, VITA

14:30-14:45: SINKÓ ISTVÁN, tanár, MKE Képző és Iparművészeti Szakközépiskola
KORTALAN KREATIVITÁS-IDŐSKORÚAK KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓMUNKÁJA SZAKKÖRI KERETEK KÖZT

14:45-15:00: ANDRÁSNÉ MARTON ZSUZSANNA, múzeumpedagógus,
Wosinsky Mór Megyei Múzeum
A MÚZEUM, MINT AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS KULTÚRAKÖZVETÍTŐ BÁZISA

15:00-15:15: VARGA ATTILÁNÉ VERONIKA, múzeumpedagógus,
Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum
ZENÉS MÚZEUMI BARANGOLÁSOK

15:15-15:30: KÉRDÉSEK, VITA

4. szekció: Múzeumi tanulást támogató innovációk az interpretációban és a kiállításrendezésben

Helyszín: PTE FEEK, Taniroda I. terem

Szekcióvezető: TURCSÁNYINÉ KESIK GABRIELLA, múzeumpedagógiai koordinátor, Magyar Nemzeti Múzeum

13:30-13:45: DR. LAKNER LAJOS, tudományos igazgatóhelyettes, Déri Múzeum
A MEGLEPETT LÁTOGATÓ

13:45-14:00: ZAY ORSOLYA, múzeumandragógus, Magyar Nemzeti Múzeum
FOGYASZTHATÓ TÖRTÉNELEM – ÉLŐ INTERPRETÁCIÓ MÚZEUMI KÖRNYEZETBEN

14:00-14:15: KRISTON-BORDI ZSUZSANNA, digitálistananyag-szerkesztő, Mozaik Kiadó Kft.
SZEMLÉLET ÉS SZEMLÉLTETÉS – AVAGY 21. SZÁZADI MÚZEUMOT A 20. SZÁZADBAN SZÜLETETTEKNEK IS

14:15-14:30: KÉRDÉSEK, VITA

14:30-14:45: DR. TOMBÁCNÉ DR. VÉGH KATALIN, néprajzkutató-történész muzeológus, jogász, ig.helyettes, Kecskeméti Katona József Múzeum
A HAZATÉRNEK... 1914–2014 CÍMŰ KIÁLLÍTÁS RENDEZÉSÉNEK MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI

14:45-15:00: DR. MINORICS TÜNDE, egyetemi adjunktus, PTE FEEK
A KIÁLLÍTÁS MINT PROJEKTPEDAGÓGIAI ESZKÖZ

15:00-15:15: SÓS GERGŐ, múzeumpedagógus asszisztens, Művészetek Háza Veszprém
ARTHOUSE EXPERIMENTAL

15:15-15:30: KÉRDÉSEK, VITA

5. szekció: Kiállítás, párbeszéd, kommunikáció – a múzeumi kiállítás üzenetének és befogadásának kérdései

Helyszín: PTE FEEK, INYT / 4. terem

Szekcióvezető: DR. HUSZÁR ZOLTÁN, habilitált egyetemi docens, intézetigazgató, PTE FEEK

13:30-13:45: DR. HABIL HUSZ MÁRIA, egyetemi docens, PTE FEEK

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI, ÖRÖKSÉGNAPOK, A MÚZEUM ÉS A TÖRTÉNELMI ÉPÜLETEK SZERVEZETT FELFEDEZÉSÉNEK SZEREPE AZ INFORMÁLIS TANULÁS SZÍNTEREI KÖZÖTT

13:45-14:00: DR. VERES GÁBOR, főiskolai docens, Eszterházy Károly Főiskola

MÚZEUMANDRAGÓGIA A VÉGEKEN

14:00-14:15: SZABÓNÉ BOGNÁR ANIKÓ, néprajzkutató-történész muzeológus, a

Cifrapalota Kiállítóhely vezetője, Kecskeméti Katona József Múzeum
HASZNÁLATRA TERVEZVE... A BÚZA – KENYÉR – ÉLET CÍMŰ KIÁLLÍTÁS KÖZÖNSÉGHASZNOSÍTÁSI BEMUTATÁSA

14:15-14:30: KÉRDÉSEK, VITA

14:30-14:45: P. TÓTH ENIKŐ, művészettörténész főmuzeológus, Tatabányai Múzeum
„MEGALÁZOTT EMBERVILÁG. STÁCIÓK 1-5.” ÉS „ÁLLVA MARADNI. STÁCIÓ 6.” LOIS VIKTOR SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSAI ÉS AZOK „MŰKÖDÉSBE LÉPÉSE” TATABÁNYÁN

14:45-15:00: BÁLINT ANGELIKA, PhD-hallgató, ELTE BTK

A SZEGÉNYSÉG TÖRTÉNETE. A MÚZEUMI MEGJELENÍTÉS KÉRDÉSEI

15:00-15:15: ARATÓ VILJA, művelődésszervező, Pécsbányai Községi Ház

HISZEM, HA LÁTOM! - MÚZEUMPEDAGÓGIAI ÉS MÚZEUMANDRAGÓGIAI PROGRAMOK HATÉKONYSÁGVIZSGÁLATÁNAK LEHETŐSÉGEI

15:15-15:30: KÉRDÉSEK, VITA

6. szekció: A múzeumok növekvő szerepvállalása a felnőttek számára szervezett múzeumi programok tükrében. Specifikus célcsoportok és társadalmi feladatok

Helyszín: PTE FEEK, Dr. Tóth Tibor terem

Szekcióvezető: DR. DEME PÉTER, elnök, Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület

13:30-13:45: JOÓ JULIANNA, múzeumpedagógus, óraadó tanár, Vigadó, Off-Biennálé
/vendégelőadó: PPKE-BTK, MOME
FELNŐTTEKNEK SZÓLÓ PROGRAMOK A BRIT, NÉMET ÉS OSZTRÁK MŰVÉSZETI MÚZEUMOKBAN

13:45-14:00: KOVÁCS ZSUZSA, közönségszolgálati osztályvezető - SZIGETHY ZSÓFIA, ismeretátadási osztályvezető, Szabadtéri Néprajzi Múzeum
TALÁLKOZÁS AZ EMLÉKEZETTEL – DEMENS BETEGEK A MÚZEUMBAN

14:00-14:15: NOVÁK EDITH, múzeumpedagógus, Városi Képtár –Deák Gyűjtemény
SZÍN- FORMA- TÉR AVAGY A LÉLEK ÚTJA A MŰVÉSZETBEN

14:15-14:30: KÉRDÉSEK, VITA

14:30-14:45: DR. LAKI ILDIKÓ, kutató, egyetemi adjunktus, Szegedi Tudományegyetem – MTA TK Szociológiai Intézet
A MÚZEUM TÁMOGATÓ SZEREPE A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FELNŐTTEK KÖRÉBEN

14:45-15:00: GÁL ÉVA, főmuzeológus, osztályvezető, Janus Pannonius Múzeum
AKADÁLYMENTESÍTÉS, SÉRÜLT EMBERTÁRSAINKNAK SZÓLÓ – FELNŐTT KOROSZTÁLYT – ÉRINTŐ PROGRAMOK A JANUS PANNONIUS MÚZEUMBAN

15:00-15:15: RUFF FERENC, közművelődési szakember, Atomenergetikai Múzeum
ATOMENERGETIKAI MÚZEUM ANTROPAGÓGIAI PROGRAMJAINAK BEMUTATÁSA

15:15-15:30: KÉRDÉSEK, VITA

7. szekció: Nemzetközi kitekintés- angol nyelvű szekció. A múzeumandragógia nemzetközi tapasztalatai

English language session- International Perspectives on Adult Education in Museums

Helyszín/Location: PTE FEEK, Hidy Péter terem

Szekcióvezető/Chair: ANIKÓ MISZNÉ KORENCHY, múzeumpedagógus, Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum /museum educator, Hungarian Museum of Trade and Tourism

13:30-13:45: PROF. DR. PHIL. DR. HABIL. MATTHIAS THEODOR VOGT, Prof. h.c

Hochschule /Görlitz

WHY OLD-FASHIONED MUSEUMS DO NOT FOSTER REGIONAL IDENTITY AMONG YOUNGSTERS? WHO NEEDS MUSEUMS WHICH DO NOT SPEAK TO YOUNG PEOPLE? WOULDN'T IT BE BETTER TO ABOLISH THEM? SOME SIGNIFICANT EXAMPLES AND A SUGGESTION.

13:45-14:00: DR. TERÉZ KLEISZ, associate professor, University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resources Development

UNDERSTANDING NON-PARTICIPATION IN MUSEUMS. WHAT WORKS FOR THE YOUNG ADULTS?

14:00-14:15: DR. IVÁN ZÁDORI, vice-dean, assistant professor, University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resources Development

MUSEUMS AND SUSTAINABILITY IN THE 21. CENTURY

14:15-14:30: QUESTIONS, DISCUSSION

14:30-14:45: DR. BALÁZS NÉMETH, associate professor, University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resources Development

THE ROLE OF THE PÉCS LEARNING CITY-REGION FORUM IN THE DEVELOPMENT OF LEARNING IN AND THROUGH MUSEUMS

14:45-15:00: ANDREA PÁSZTOR, historian museum curator, Janus Pannonius Museum
LOCAL VALUE WORKSHOPS IN TWO NEIGHBORING VILLAGES

15:00-15:15: GÁBOR TILLAI, cultural manager, Janus Pannonius Museum

DELIGHTS AND CONCERNS IN THE COMMON LIFE OF A FRIENDS OF MUSEUMS COMMUNITY (ACTUAL SKETCHES TO THE WORK OF THE REGIONS-PERIODS-MUSEUMS ASSOCIATION'S LOCAL CLUB)

15:15-15:30: QUESTIONS, DISCUSSION

ABSZTRAKTOK - PLENÁRIS ELŐADÁSOK

KURTA MIHÁLY

múzeumandragógus,

Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület

Múzeumandragógiai Tagozat alapító elnöke

A MÚZEUMANDRAGÓGIA ÖRÖKSÉGGÖZVETÍTÉSI FILOZÓFIÁJA

Az előadás bizonyítja, hogy a múzeumandragógia elmélete, módszertana, didaktikai elve, filozófiája, és gyakorlata napjainkban sok vitát generál, de mégis egyenletes fejlődési ütemben stabilizálódik a kortárs muzeológia diverzifikált folyamataiban.

Az értekezés rámutat arra a valódi problémára, hogy a múzeumi örökség,- és kultúráközvetítés fejlesztéséhez mérésekre, vizsgálatokra, kutatásokra volna szükség, amelyek elvégzéséhez gyakorlatilag semmilyen finanszírozási forrás nem áll a rendelkezésünkre, a felsőoktatásban pedig magát az állami finanszírozású képzéseket is kivégezték. A múzeumpedagógiai kutatások kiváló színvonalon valósulnak meg Magyarországon a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Képzési és Módszertani Központjában, de ez a program is mellőzi a komplex múzeumi felnőttképzési, felnőtt-oktatási, felnőtt-nevelési, felnőtt-tanulási kutatásokat.

Az előadás következtetésének levonása egyértelművé teszi, hogy: „az emberiség történetében vannak sajátos inflexiós pontok, amelyekben az emberiség fejlődése gyökeresen irányt változtat: egész további léte, emelkedése függ, hogy ez az irányváltás sikeresen ment-e végbe”. A múzeumandragógia álláspontja, hogy az egyetemes emberiség jövője, és a muzeológia társadalmi professziója is attól függ, hogy a felnőttek kiképzésének, a felnőttek közösségeinek animálási szükségszerűségéről meg tudjuk-e győzni a döntéshozókat. A múzeumandragógiának e tárgykörben nem létezhet alternatív/helyettesíthető fogalma.

Örvendetes továbbá, hogy a neveléstudomány diszciplináris axiómái Magyarországon egyre inkább a pedagógiai-andragógiai elvek integritási folyamatait szerves egészként villantják fel, amely egy új, innovatív jelenség a múltban zajló nevelélmélet-történeti vitákhoz viszonyítottan.

Kulcsfogalmak: múzeumandragógia, örökség, múzeumi kultúráközvetítés, inflexiós pont.

KÁLDY MÁRIA

igazgató

Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ

MÚZEUMOK VÁLTOZÁSBAN. TANULSÁGOK, KIHÍVÁSOK ÉS A MÚZEUMI SZAKKÉPZÉS

A múzeumok számára is komoly kihívást jelent, hogy az elmúlt másfél évtizedben zajló gazdasági, társadalmi, technológiai változásokhoz, az oktatást és a szabadidő eltöltését is érintő átalakulási folyamatokhoz alkalmazkodni tudjanak, valamint a társadalom által támasztott újabb elvárásokra érdemben reagáljanak/érdemleges választ adjanak.

Hagyományos feladataik mellett a múzeumok ma már olyan újszerű területekhez is aktívan kapcsolódnak, mint például a köznevelés, a felsőoktatás, a szakmai és felnőttképzés, de egyre jelentősebb szereppel bírnak a kulturális rekreáció területén.

A múzeumok társadalmi szerepvállalása, a múzeum mint a legfontosabb iskolán kívüli oktatási helyszín, a kulturális turizmus múzeumi fejlesztései, a versenyképes muzeális közszolgáltatások elérése a jövőben mind olyan célkitűzés, amelyek megvalósítása, és minősége nagyban függ a megfelelő ismeretekkel rendelkező múzeumi szakalkalmazottaktól.

2008-2013 között a hazai múzeumok jelentős múzeumi modernizációs programot (egész életen át tartó tanulást elősegítő, iskolabarát múzeumi program) valósítottak meg uniós támogatással. Előadásomban a jelen és a jövő tendenciáit szem előtt tartva azt kívánom áttekinteni, hogy milyen tanulságok emelhetők ki a Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ szervezésében a fent hivatkozott projekt keretében lezajlott, a projekt cél megvalósulását segítő múzeumi szakképzés területéről, továbbá kísérletet teszek annak felvázolására, hogy a múzeumi szakképzés miként felelhet meg a jövő kihívásainak.

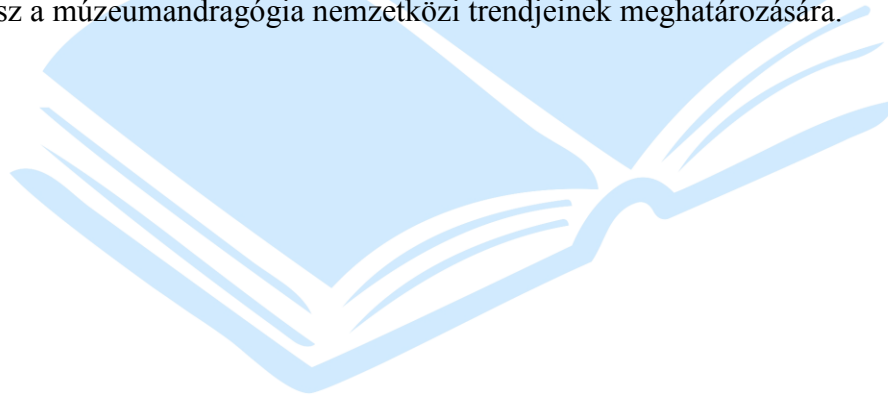

DR. KOLTAI ZSUZSA

egyetemi adjunktus

PTE FEEK

Az egész életen át tartó tanulás támogatása napjainkban központi szerepet kap a múzeumok szakmai tevékenységében. Az új múzeumok és kiállítások kialakításakor, valamint a már meglévő állandó kiállítások felújítása kapcsán alapvető követelménynek számít az interdiszciplináris megközelítés, az élményszerűség és az interaktivitás biztosítása. A gyermekeket megcélzó sokszínű múzeumpedagógiai programok mellett a múzeumok mind nagyobb hangsúlyt helyeznek a felnőttek különböző célcsoportjait megszólító változatos programok meghirdetésére. Az elmúlt évtizedekben a múzeumok egyre több, társadalmi szempontból kiemelt jelentőségű feladatot vállaltak fel a társadalmi harmóniát, illetve integrációt támogató programoktól kezdve, a művészetterápiás foglalkozásokon át a helyi közösségek animálásáig bezárólag. Az előadás a felnőttek informális, nonformális és formális tanulását támogató és ösztönző aktuális innovációkat kívánja feltárni az európai és észak-amerikai múzeumok múzeumandragógiai gyakorlatában, valamint a jó gyakorlatok alapján kísérletet tesz a múzeumandragógia nemzetközi trendjeinek meghatározására.

DR. VÁSÁRHELYI TAMÁS

önkéntes főmuzeológus, egyetemi adjunktus

Magyar Természettudományi Múzeum / ELTE TTK

**HERMAN OTTÓ VÁNDORTANÖSVÉNY, AVAGY INTERAKTÍV POLIHISZTOR
JÁTSZÓHÁZ**

A Herman Ottó Emlékév adott lehetőséget ennek az egyszerűen vándoroltatható kiállításnak a megvalósítására (www.vandortanosveny.hu). Óvodától egyetemig, pedagógus továbbképzéstől családi napig, a Szigetfesztiváltól falusi kocsmáig sok helyen felállítottuk, és mindenütt örömteli felismerésekhez segítette a látogatókat. A Magyar Környezeti Nevelési Egyesület szellemi terméke és szervezésének eredménye, és már a készülés is egyben tanulási folyamat volt. Számos önkéntes lelte örömet a demonstrálásában, és ami legalább ilyen jó: több pedagógust készített arra, hogy hasonló „játékokat” kreáljon.

A kicsi szép jegyében fizikailag kis méretű, egyszerű. Öveges Józseftől elfogadtuk: „A semmiből is szertárt!”, s ezt megfejeltük az újrahasznosításra törekvéssel. Tartalmilag, szellemileg azonban tágas. Weöres Sándor egyik legszebb gondolatát képzeljük bele: Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra. Mottónk pedig: „...te is lehetsz Herman Ottó!”

Most a Vándortanösvény filozófiáját és néhány témáját szeretném bemutatni, egyben a résztvevőkkel együtt keresve meglepő (egyszerű) jelenségek tudományos magyarázatát, s ezek kapcsolatát Herman Ottóval, illetve a mindennapjainkkal.

MISZNÉ KORENCHY ANIKÓ

múzeumpedagógus

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum

FIATAL FELNÖTTEK A MÚZEUMBAN**(A SZÓRAK-OKTATÁSTÓL AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSIG)**

Napjainkban egyre inkább megfogalmazódik az az elvárás a múzeumok felé, hogy ne csak magas szintű oktatást, közművelést vigyenek véghez, de legyenek szórakoztatóak és interaktívak is. Külföldi példákból azt is láthatjuk, hogy a valódi, a virtuális és még csak potenciális látogatókat egyre inkább igyekeznek bevonni a múzeum munkájába: megteremtve nekik a lehetőséget akár a meglévő gyűjtemény új szempontú interpretációjára vagy akár közös kiállítások létrehozására is.

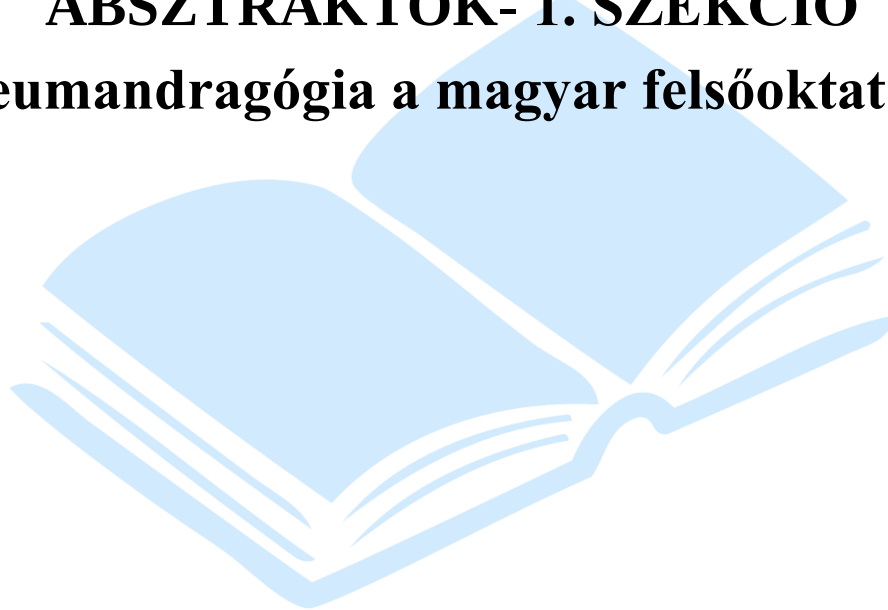
Az előadás felvázolja a fiatal felnőttek ismeretszerzési illetve szórakozási igényeit, sajátosságait, valamint olyan külföldi és magyar példákat mutat be, amelyek jól példázzák a Nagy-Britanniában kidolgozott, ún. „bevonási létra” egyes fokozatait, illetve a Nina Simon által vázolt együttműködési formákat is. Szó esik majd, önkéntességről és közösségi szolgálatról is, valamint az MKVM-ben gyakornoki munkát végzők önálló projektjeiről is.

Összefoglalásul pedig néhány olyan kérdés, a saját munkát vizsgáló szempont is előkerül majd, amelyekre nincs egyértelmű jó vagy rossz válasz, azonban kinek-kinek magának érdemes átgondolnia, hogy ez által egyre magasabb színvonalon végezhesse munkáját.

ABSZTRAKTOK- 1. SEKCIÓ

Múzeumandragógia a magyar felsőoktatásban

DR. SZABÓ JÓZSEF

egyetemi adjunktus

Debreceni Egyetem

MÚZEUMANDRAGÓIA OKTATÁS A DEBRECENI EGYETEMEN

A Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézetének Andragógia Tanszékén 2011-ben kezdődött a múzeumandragógia oktatása. a tárgy az MA andragógia szakon szeminárium formájában indult a másodéves hallgatók körében. Ez a hallgatói csoport már rendelkezik minden olyan ismerettel, ami egy ilyen kisebb egyéni kutatáshoz szükséges. A cél az volt, hogy kérdőíves és interjúval támogatott kutatás keretében megvizsgáljuk, hogy milyen a múzeumokban a múzeumandragógiai tevékenység. A vizsgálatokat elsősorban Észak-Magyarországon és Kelet-Magyarországon végeztük. Az eddigi sikeres szemináriumok után idén a negyedik ilyen kutatási projekt indult el. Az összegyűjtött eredményeket kiértékeljük, és megállapítottuk többek között azt, hogy a 1997. évi CXL. törvény módosítását követően a muzeális intézmények átalakultak, és ezzel együtt egyre nagyobb szerepet vállalnak a helyi közösségi művelődésben. Különösen igaz ez a kisebb településekre. Azt a következtetést is levonhattuk, hogy a múzeumi kultúrákövetítéshez hasonló módszerek más területeken is érvényesülnek, így a tevékenységek értékelése során jeleztük egy magasabb kategória bevezetésének szükségességét, ez lett a kulturandragógia. Ezt a kiterjesztést alkalmazva vizsgáltunk olyan intézményeket is, amelyek nem kifejezetten a muzeális intézményekhez sorolhatók, de véleményünk szerint a kulturandragógia területéhez tartoznak. Az eredményeink feltárták az egyes intézmények közötti hasonlóságokat, az új fogalmi kategória bevezetésének indokoltságát. Pozitív képet jelent, hogy az andragógiai, sőt néhány esetben a gerontológiai tevékenység egyre nagyobb szerephez jut, bár a legtöbb helyen még mindig a múzeumpedagógia egyfajta leágazásaként végzik ezt a feladatot, és így az andragógia speciális módszerei csak részben jelennek meg.

DR. ÚJVÁRI EDIT

egyetemi docens

SZTE JGYPK Felnőttképzési Intézet

MÚZEUMANDRAGÓIA A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ANDRAGÓIA MA KÉPZÉSÉBEN

Az előadás a múzeumandragógia kérdéskörét a felsőoktatás szempontjából közelíti meg. Hogyan integrálható a múzeumi felnőttoktatás eszmei célja és szakmai törekvése az egyetemi képzési programokba, hogyan érvényesíthető a múzeumok oktatási feladatainak tudatosítása? A Szegedi Tudományegyetem Felnőttképzési Intézetében már évek óta jelen van a múzeumandragógiai szemléletmód, amely az elméleti és gyakorlati képzésben is teret nyert.

Az eddigi, múzeumi kultúráközvetítés terén elért eredmények rövid bemutatását követően a jelenlegi, az Andragógia MA képzésébe illeszkedő múzeumandragógia kurzus bemutatására tér ki az előadás. A leendő andragógus szakemberek képzési struktúrájába illesztve a múzeum és az andragógia metszéspontjára koncentráló kurzus lehetőséget biztosít a múzeumi oktatás, önművelés és kultúráközvetítés jelentőségének és lehetőségeinek tudatosítására, valamint egy képzési program elkészítése során egy-egy konkrét intézmény keretei között reálisan megvalósítható múzeumandragógiai tervezet kidolgozására.

Végül a változó közművelődési szakstruktúra (még képlékeny) keretei között egy, a múzeumandragógiai szakmai értékeit is magában foglaló, lehetséges képzési jövőkép felvázolása zárja az előadást.

DR. HORVÁTH NÓRA

tanársegéd

Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Kar, Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Intézet

AZ ANDRAGÓGUS- ÉS KULTURÁLIS MEDIÁTOR-KÉPZÉS TAPASZTALATAI AZ NYME GYŐRI KARÁN

Szakmai körökben köztudott tény, hogy nehéz idők járnak ma az andragógusképző intézményekre Magyarországon. A még futó szakokon azonban olyan hallgatók képzése folyik, akik a kötelezően előírt tananyagi követelmények elsajátításával kiváló szakemberekként segíthetnék a művészet iránt érdeklődőket a kultúráközvetítés különböző szinterein. Művészetelméletre specializált filozófusként és művelődésszervezőként veszek részt az andragógia (BA) és kulturális mediáció (MA) szakos hallgatók képzésében az NYME Apáczai Karán. Az elmúlt években komoly hangsúlyt fektettem arra, hogy a leendő andragógusok, művelődésszervezők és mediátorok átlássák a kortárs művészetfilozófiai kérdések jelentőségét és lecsapódásukat a különböző kulturális szintereken, különösen a múzeumokban. A múzeumi kiállítás- és rendezvényszervezésben, valamint a múzeumandragógiai és múzeumpedagógiai foglalkozásokban résztvevő szereplőktől elvárható, hogy átlássák azt a hálózatot, melyben összefüggő rendszert alkot a művészetelmélet, a művészeti élet intézményesülése, a művészeti felsőoktatás és a műpiac. Véleményem szerint a képzési rendszer ezen a területen a legtöbb felsőoktatási intézményben komoly és átgondolt. Hallgatóink gyakran szembesülnek azonban azzal a problémával, hogy a múzeumok főállású alkalmazottak helyett önkénteseket keresnek tárlatvezetésre vagy múzeumi foglalkozások levezénylésére. A Z-generációs munkavállalók számára ezek az ajánlatok nem jelentenek alternatívát. Oktatóként és megszállott kiállításlátogatóként úgy látom, hogy a múzeumoknak ragaszkodniuk kell a magasan kvalifikált szakemberek alkalmazásához, akik akár önálló koncepció alapján is képesek megszervezni egy kiállítás kísérőprogramjait, munkájuk lényegét pedig meg is kellene ismertetni a nagyközönséggel, hogy az andragógia fogalmával szembeni értetlenség mértéke és a terület ismeretlensége enyhüljön. A „falak” lebontására tett erőfeszítésekre időnként, a képzésen belül is szükség van, mikor a hallgatókban tudatosítani kell a művészet- és kultúraelmélet kortárs dilemmái és a gyakorlati munka közti összefüggéseket. A legnagyobb kihívás az oktatásban eddig az elmélet és gyakorlat közti egyensúly megtalálása volt. Ezentúl, sokkal félelmetesebb problémákkal nézünk szembe.

DR. HUSZÁR ZSUZSANNA

egyetemi adjunktus

PTE BTK Neveléstudományi Intézet

**A TANÁRKÉPZÉS SZEMPONTJAI A MÚZEUMPEDAGÓGIA GYAKORLATÁBAN A
PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEMEN**

Az előadás a múzeumpedagógia megjelenésére a pécsi tanárképzésben 2005-ig tekint vissza, felvázolva évtizedes gyakorlatának meghatározó koncepcionális elemeit és módszertani jellemzőit. Koncepcionális szempontból a lokális adottságok meghatározó szerepét hangsúlyozza, és a város mint múzeum elgondolás gyakorlatba ültetésének igényét emeli ki. A képzésben meghatározó konkrét (kiállítási) helyszíneket és a résztvevők adott csoportját mint a megismerés és a gondolkodásfejlesztés egyedi, alkalmi közegét értelmezi. Az egyes foglalkozások felépítésekor fizikai útvonalakra illesztett gondolkodási feladatokat és kommunikációs struktúrákat tervez. Problémaérzékenység, reflektivitás, kommunikáció – ezek a kiemelt fejlesztési területei. Módszertani szempontból tárgyközpontú és tevékenységközpontú megközelítéseket egyaránt alkalmaz

DR. TAKÁCS ANETT- DR. CSIMÁNÉ DR. POZSEGOVICS BEÁTA

adjunktus/adjunktus

Kaposvári Egyetem

**A MÚZEUMPEDAGÓGIA INTEGRÁLÁSA A PEDAGÓGUSKÉPZÉSEKBE –
A KAPOSVÁRI EGYETEM PEDAGÓGIAI KAR JÓ GYAKORLATA**

A modern múzeumok a látogatót fókuszba helyezve, a tudomány, a technika, a történelem, a művészetek komplex interpretálására törekcsenek. Feladataik között egyre hangsúlyosabb szerepet kap az oktató-nevelő funkció, mely egyúttal feltételezi az iskolák és múzeumok közötti együttműködés szorosabbá válását. A pedagógusok számára kiváló eszköz az élményközpontú pedagógia alkalmazása a múzeumokban. A pedagógushallgatók számára e színes eszköztár ismerete, alkalmazásának elsajátítása későbbi munkájukban „hatékony fegyverre” válhat. (Takács, 2013 1.)

A Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karán 2001-től folyik múzeumpedagógiai képzés, 2010-ig a művelődésszervező-, majd az andragógia szakhoz kapcsolódó öt tantárgyat magában foglaló Múzeumpedagógia modul, majd 2010-14 között szakirányú továbbképzési szak formájában is. Az iskola és múzeum kapcsolatának erősödésére irányuló hazai törekvések hatására 2011-től a pedagógus képzéseinken is elindítottuk, egy féléves választható tantárgy keretében (Múzeumpedagógia), a múzeumpedagógia népszerűsítését, 2014. szeptemberétől pedig már tanúsítványt adó specializáció kereteiben (2 féléves intenzív képzés) is ismerkedhetnek hallgatóink a múzeumpedagógia módszereivel, kipróbálhatják a múzeumi környezetet nevelési-oktatási-fejlesztési célokra.

Az előadás célja, hogy bemutassa, hogyan integrálta a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara a múzeumpedagógiát a pedagógusképzésekbe, továbbá, hogy ismertesse a képzés során megszerezhető ismereteket, általános és szakmai kompetenciákat, az oktatott tárgyak jellemzőit.

HEGEDŰS ANITA

PhD-hallgató, PR-munkatárs

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Humán Tudományok Doktori Iskola,
Nevelés- és Művelődéstudományi Program / Móra Ferenc Múzeum Szeged**EGYETEMISTÁK ÉS KULTÚRAFOGYASZTÁS – INTÉZMÉNYI SZINTŰ
KULTÚRAKÍNÁLAT A VIDÉKI EGYETEMEK TEKINTETÉBEN**

A hazai kulturális, múzeumi szférában az egyetemista korcsoport kiemelt potenciális célcsoportot jelent, azonban fontos kérdés, hogyan is lehet megszólítani a múzeumoknak a hallgatókat, a különböző hallgatói közösségeket. Ezen kérdés megválaszolása az előadó hosszabb távú kutatásának célja, melynek első lépését kívánja a konferencián bemutatni.

Az említett kutatás során arra voltunk kíváncsiak, milyen kulturális kínálatot ajánl intézményi szinten a hallgatóknak két hazai, nagy múltú egyetem: a Szegedi Tudományegyetem, valamint a Debreceni Egyetem. Azt vizsgáltuk, hogy a kulturális programokkal, eseményekkel foglalkozó munkatársak hogyan látják az egyetemisták kulturálódási szokásait, valamint saját helyüket a hallgatók kikapcsolódási lehetőségeinek dimenziójában – a témában több interjút készítettünk a két egyetemen.

Az előadás során bemutatjuk és elemezzük az elkészült interjúkat, összehasonlítva a két egyetem intézményi szintű kulturális kínálatát, az egyetemisták kulturálódási lehetőségeit. A prezentációban külön kitérünk az interjúalanyok múzeumokkal kapcsolatos álláspontjának elemzésére, valamint az interjúk tanulságai alapján áttekintjük a közgyűjtemények és az egyetemi kultúraközvetítő egységek együttműködésének potenciális lehetőségeit.

ABSZTRAKTOK- 2. SZEKCIÓ

Múzeumi továbbképzések és önkéntes programok

BÁRD EDIT

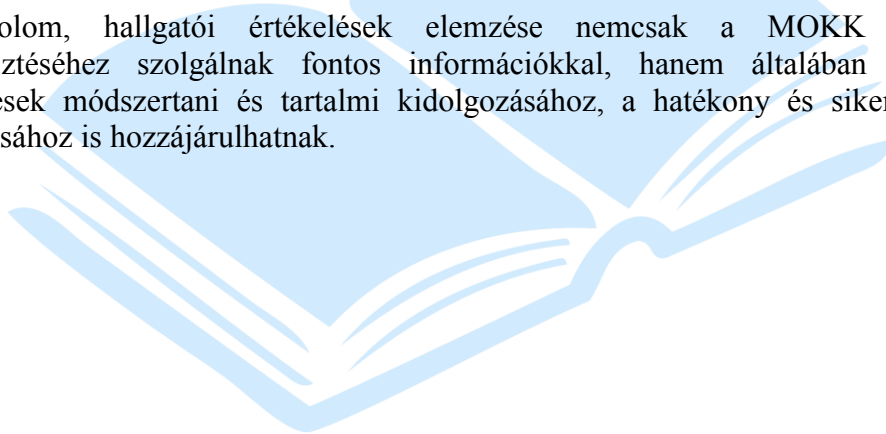
pr és marketing munkatárs

Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum

MÚZEUMI KÉPZÉSEK A HALLGATÓK SZEMÉVEL

A Múzeumi Oktatási és Képzési Központ 2009 és 2013 között 5 alkalommal hirdette meg a Szórakoztatva tanulni, tanulva szórakozni, és 10 alkalommal az Iskolák és múzeumok partnersége című képzéseket. Kutatásom keretében e két képzés hallgatói visszajelzéseit, a záró értékeléseket elemeztem, feltárva a hallgatók által leghasznosabbnak és legkevésbé hasznosnak ítélt tematikákat, a képzésről alkotott általános véleményük jellegzetességeit. Ezek alapján meghatározhatóvá váltak a képzések erősségei és a fejlesztésre szoruló területek egyaránt. A kutatás tapasztalatait összevettem az ELTE PPK múzeumpedagógia szakirányú továbbképzés volt hallgatói körében 2008-ban végzett visszatekintő felmérés eredményeivel is, majd javaslatokat tettem a képzések megújításának lehetséges irányaira.

Úgy gondolom, hallgatói értékelések elemzése nemcsak a MOKK képzéseinek továbbfejlesztéséhez szolgálnak fontos információkkal, hanem általában a múzeumi felnőttképzések módszertani és tartalmi kidolgozásához, a hatékony és sikeres képzések megvalósításához is hozzájárulhatnak.

BÖCZÉN ÁRPÁD

elnök

Kulturális Örökség Menedzserek Egyesülete

**MITŐL LESZ ÉLMÉNY AZ ÖRÖKSÉG? – INTERPRETÁCIÓS SZAKMAI
TOVÁBBKÉPZÉSI MODUL TESZTELÉSE, ÉS BEVEZETÉSE A FELSŐOKTATÁSBAN**

A Kulturális Örökség Menedzserek Egyesülete a KON-TIKI német élménytervező céggel együttműködve továbbképzési programot indított a magyarországi természeti és kulturális örökség bemutatásában és az ehhez a területhez kapcsolódó szakképzésben tevékenykedő szakemberek számára. 2014 tavaszán és őszén, összesen két alkalommal szerveztünk kísérleti jelleggel intenzív műhelykurzust a Néprajzi Múzeum, a Petőfi Irodalmi Múzeum, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, a Fővárosi Állat- és Növénykert, a Matrica Múzeum és Régészeti Park, a Monostori Erőd és a visegrádi Mátyás Király Múzeum bevonásával. A projekt egyik fő célja, hogy népszerűsítse az interpretáció szemléletét a magyar szakmai körökben. A másik fontos szándék, hogy egyetemi partnerekkel együttműködve egy olyan modult alakítsunk ki, amely adaptálható a felsőoktatási képzésben – ebben jelenlegi partnerünk a Közép-Európa Egyetem (CEU) frissen indított Kulturális örökség tanulmányok programja.

A prezentáció röviden beszámol a több mint 50 résztvevő szakember körében végzett kiértékelési folyamat eredményeiről, a szervezők tapasztalatairól, sikereiről. A program már kialakult és további lehetséges folytatási irányait is felvázolva szeretnék vitát kezdeményezni a közönség körében egy ilyen jellegű szakképzés létjogosultságáról. Meg szeretném említeni továbbá egy magyar nyelvű, a projekt tartalmára építő, interpretáció-tervezési kézikönyv részvételen alapuló megvalósulásának terveit, az egyesület által ehhez kialakított módszertant, melyhez alapul vettük Nina Simon – The Participatory Museum projektjét is.

KASSAI HAJNAL

közönségkapcsolati csoportvezető

Ferenczy Múzeum, Szentendre

MINDEN, AMI KÉPZŐMŰVÉSZET TANÁROKNAK, FELNŐTTEKNEK

A szentendrei Ferenczy Múzeum 2012 szeptemberében kezdte meg képzéseinek sorát.

Első körben egy 30 órás pedagógusképzést szerveztünk 18 tanárnak, melynek két fő célja volt: egyrészt szerettük volna megismertetni a kiállításaink anyagát, másrészt olyan módszertanokat mutattunk be, melyekkel a tanárok és az óvopedagógusok fel tudnak készülni a múzeumlátogatásra, hiszen beavatottakká váltak.

A képzésnek két speciális eleme volt:

- 1) nagy hangsúlyt fektettünk az elméleti és a gyakorlati oktatásra egyaránt – a képzés fele időben a múzeumpedagógiai módszereket ismertette
- 2) a képzőművészeti témákat társművészeti kontextusban mutattuk be – így az irodalom és zeneművészet, esetenként a táncművészet is szerepet kapott az előadások során

A képzést azóta folytatjuk, évente kétszer egy-egy kiállításhoz kapcsolódva, hasonló szisztémában várjuk a tanárokat továbbképzésre.

Terveink szerint 2016-ban a képzést megismételjük!

A tanárképzésből levont tapasztalatok alapján 2014-ben elindítottuk a MŰVÉSZET KEDVELŐBŐL MŰÉRTŐVÉ című képzőművészeti szabadegyetemünket.

A képzés szintén tartalmaz elméleti és 'gyakorlati' órákat is. Azokról a gyakorlatokról szeretnék beszámolni, melyeket mi használunk ahhoz, hogy az érdeklődést a témába fenntartsuk.

Ezek a következők:

- 1) civil szervezet bekapcsolása
- 2) kommunikációs technikák
- 3) sztárelőadók bevonása
- 4) gyakorlati témák bevonása
- 5) más múzeumok sztárkiállítások meglátogatása
- 6) a képzőművészeti téma összekapcsolása a műgyűjtéssel

BARDÓCZ-TÓDOR ENIKŐ

múzeumpedagógus

Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre

**FELNŐTTEK ÉLETKORI SAJÁTOSSÁGAINAK FIGYELEMBEVÉTELE AZ SZNM
NÉPI TÁPLÁLKOZÁS TANFOLYAMAIN**

A Skanzenben tartott foglalkozások tapasztalatai alapján kristályosodott ki számomra a gerontagógia alábbi életkori felosztása:

TANULÓ	TANÁR	a tanulási folyamat jellemzője
FELNŐTT	(tanár)	a tanuló dönt a tanulásáról, a tanulási igény dominál, a tanár segítő (klasszikus andragógia)
IDŐS	tanár	a tanuló kérdéseire tanára sok utánajárással megkeresi a válaszokat
öreg	tanár	a tanuló választ kap a témában jártas tanárától kérdéseire
vén	TANÁR	a tanuló elfogadja, amit a tanára tud neki tanítani
(agg)	TANÁR	a tanár dönt a tanítás tartalmáról, formájáról (klasszikus pedagógia)

Léteznek hasonló próbálkozások a külföldi szakirodalomban is. Knowles például hasonló eredményre jutott a pedagógiai viszony elemzésével. Gondolatmenete vázlatosan az, hogy a tanuló függő személy, mert a tanár dönti el, hogy mit tanuljon, míg a felnőtt autonóm résztvevője a tanulásnak. Ő azonban nem állított fokozatokat, csupán négy ismérvet talált a gyermek és a felnőtt tanulásának megkülönböztetésére. Az én modellem tovább megy ennél, amikor fejlődési fokok, vagy ha úgy tetszik korosztályok alapján az életkori pedagógiák kilenc különböző szintjének ad keretet, melyek közül négy pedagógiai, öt andragógiai jellegű.

Előadásomban e sajátságokkal kapcsolatos tapasztalataimat kívánom röviden ismertetni.

DR. ARAPOVICS MÁRIA

egyetemi adjunktus

ELTE PPK

AZ ÖNKÉNTESSÉG NEMZETKÖZI KÉRDÉSEI - ÖNKÉNTESSÉG MÚZEUMBAN

Egy társadalom fejlettségének megítélése, a társadalmi tőke mérése és kohéziója szempontjából fontos tudnunk, hogy a lakosság milyen mértékben tud ellenszolgáltatás nélküli önkéntes tevékenységgel hozzájárulni mások jóllétéhez. Az European Volunteer Centre műhelymunkája alapján a nemzetközi önkéntesvizsgálatok (ILO, országos statisztikai felmérések) főbb eredményeit és dilemmáit vázolja az előadás.

Az önkéntesség fogalma elismert lett hazánkban, ugyanakkor az önkénteseket befogadó szervezetek felkészültsége még fejleszthető. A nemzetközi és a hazai vizsgálatok kitérnek az önkéntesek motivációira is, ezek bemutatásának célja a múzeumi önkéntes menedzsment fejlesztését.

A hazai múzeumok közül egyre több ismeri fel a közösségépítés új lehetőségeit, az önkéntesek tevékenységének előnyeit. A múzeumi jó gyakorlatok, követendő példák bemutatása és elemzése segítheti a múzeumi kulturális szolgáltatások minőségének javítását.

BERNÁTH ÉVA

múzeumpedagógus

Hetedhét Játékmúzeum, Városi Képtár, Székesfehérvár

NÉGYKEZES KEDD – HAGYOMÁNY-ÚJRATEREMTÉS

A székesfehérvári Hetedhét Játékmúzeumban 2013 februárjában indítottuk a Négykezes kedd elnevezésű foglalkozásunkat. Kedd délelőttönként jellemzően nyugdíjas korú önkéntesek tanítják az érdeklődőket hagyományos kézműves technikákra.

Eredeti célunk az volt, hogy a „nagymamák” tanítják a kismamákat, miközben megoldjuk – szintén önkéntesekkel – a gyermekek felügyeletét is. Időközben kialakult egy olyan vendégkör, ahol csak pár kismama van, vannak viszont tartós munkanélküliek, rokkantnyugdíjasok, nyugdíjasok. Ami visszatekintve a másfél évre a legfontosabb hozadéka a programnak: nyertünk egy összetartó önkéntes csapatot, akik más rendezvényeken is segítik a munkánkat.

A Négykezes kedd alkalmait egy-két önkéntes vezeti, a többiek rendszerint szintén eljönnek. Varrás, horgolás, makramézás, kötés, hímzés közben jó beszélgetések és fontos kötődések alakulnak ki. Kötődések a múzeumhoz és egymáshoz.

A kézműves alaptermék és fortélyok továbbadása elsősorban a múzeum Moskovszky-gyűjteményéhez kapcsolódik. Moskovszky Éva édesanyja, aki a játékgyűjtemény alapítója, legendásan ügyeskezű volt. Játékaink között szép számmal akadnak olyanok, amelyek szintén kézműves asszonyok „szülőttei”, például a Steiff figurák vagy a Lenci babák.

A kézműves műhely indításával egyrészt ezt a kézműves kultúrát szeretnénk továbbvinni, másrészt lehetőséget szeretnénk teremteni egy egykor családi körben működő tudásátadásnak – immár modern, intézményes keretek között, de az egykorihoz hasonló szeretetteljes tartalommal.

ABSZTRAKTOK- 3. SEKCIÓ

Aktív időskorúak múzeumi tanulása – Múzeumi programok aktív időskorúak számára

DR. Z. KARVALICS LÁSZLÓ

habilitált egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

**AZ ISMERETTERJESZTÉSTŐL A TUDÁSTERMELÉSIG: MÚZEUMOK ÉS SENIOR
TUDÁSHASZNOSÍTÁS**

Látogatás, programok, múzeumi tanulás: az „aktív idősorúakkal” kapcsolatos kulcsszavak jól jelzik, hogy mi a diskurzus kerete. Az idősök a szerepértelmezés oldaláról befogadók, motivációjuk szempontjából élménynyelvezők, akik idejük egy részét áldozzák arra, hogy személyesen jussanak el abba a fizikai térbe, ahol a tudásfolyamatok természete szerint meglévő tudás sokszorosítása (disszemináció, ismeretterjesztés) folyik. Bármilyen innovatív is egy módszertan, bármily sikeres is az aktuális tudásközvetítés, bármilyen élvezetes is a tanulás, lényegét tekintve ugyanarról az alap-beállítódásról, szemléletről, elvről és gyakorlatról van szó.

Létezik ugyanakkor egy alternatív megközelítés is, amely nem riválisa, hanem kiegészítője ennek.

Számos példa bizonyítja, hogy az idősök tudástermelő folyamatokba is integrálhatóak: szerepük így a részvétel lesz új tudások létrehozásában, az élmény forrása pedig a hozzájárulásuk révén elért előrelépés tudatosítása, felismerése.

Az idős állampolgárok ilyen típusú egyéni vagy tömeges aktivizálása múzeumi környezetben két tipikus formában történhet:

- sajátos élethelyzetük, ismereteik és tapasztalataik nyomán az idősök tevékenyen hozzájárulhatnak a múzeumokban őrzött tárgyakkal és a múzeumban folyó kutatásokkal kapcsolatos hozzáadott értékek előállításához (metaadatolnak, pontosítanak, tudáshiányt pótolnak, hely-és szakmatörténeti vagy más tudást csatornáznak, stb.)
- a saját gyűjtemény-profilhoz igazodó tudományos területeken folyó virtuális önkéntesség-programokat népszerűsítik, képzéssel, a tapasztalatok megbeszélésével segítik a megfelelő alkalmassági szint elérését, amellyel az idősök bekapcsolódása lehetővé válik a világhálón futó számos ún. „crowdsourc” programba. Ebben az esetben a múzeum közösségi helyként, a muzeológus mentorként szolgál.

DR. CSIMÁNÉ DR. POZSEGOVICS BEÁTA - DR. TAKÁCS ANETT

adjunktus/ adjunktus

Kaposvári Egyetem

IDŐSKORÚAK A MÚZEUMBAN

A 21. században a modern múzeumok fő funkciói között – a tradicionális feladataik mellett (műtárgyak gyűjtése, tudományos feldolgozása) – megjelenik az interaktív, élményközpontú interpretálás, a szórakoztatás és az oktatás. Oktatási aktivitásuk az 1970-es évektől fokozatosan erősödik, 2000-től különösen felélénkült. A lassú folyamat látható eredményei: a közoktatással való állandó kapcsolat kiépítésére törekvés (lásd Nemzeti Fejlesztési Ügynökség TÁMOP és TIOP pályázatai), a múzeumi felnőttképzési programok és az időskorúaknak célzott programok megjelenése.

Előadásunkban az idősök múzeumi lehetőségeit vizsgáljuk. Áttekintjük az időskori sajátosságokat, jellegzetességeket a múzeumok aspektusából, foglalkozunk a hazai múzeumok időskorúaknak szóló programjaival, bemutatunk néhány hazai jó gyakorlatot, melyet külföldi példákkal vetettünk össze.

Elemzésünket szekunder és primer forrásokra alapoztuk a dokumentumelemzés (szakirodalmi háttér, múzeumi honlapok tanulmányozása) és a fókuszcsoporthoz interjú módszerét alkalmazva.

FUTÓ SZABINA- TÓTH ZSUZSA- TUGYI ALEXANDRA ENIKŐ

egyetemi hallgatók,
Szegedi Tudományegyetem

**IDŐS MÚZEUMLÁTOGATÓK ÉS VIRTUÁLIS OBJEKTUMOK: EGY VISZONY
ALAKVÁLTOZATAI**

A múzeumok, illetve kiállítások világában nagyon sokáig érvényesült a mindent a szemnek, semmit a kéznek alapelv szerinti elrendezés. A kiállított tárgy, esetleg egy rövid magyarázat, illetve kísérőszöveg társaságában, csupán jelenlétével próbált hatni. Emellett pedig a látogatók is szentélyszerűen kezelték a kiállítótérket, csöndesen, tisztelettel olvasgatva haladtak teremről teremre.

Ezt a klasszikus formát egyre inkább kezdi kiszorítani egy újfajta mentalitás, amely természetesen továbbra az adott muzeológiai értékkel bíró elem köré épül fel, azonban akár vizuális, akár hanghatásokkal, digitális információhordozókkal, vetítésekkel, animációval, tapintható, vagy egyenesen látogatók által irányítható kiegészítő eszközökkel kíván minél több információt átadni, szórakoztatni, és a fiatalabb generációkat is megragadni. Fiatalokat a múzeumokba csábítani. Azonban hogy fogadják mindezt az idősebb látogatók? Mennyire tudják kihasználni ezeket az eszközöket, illetve ezen eszközök nyújtotta lehetőségeket? Mennyire akarják egyáltalán használni ezeket a generáció-idegennek tűnő újításokat? Ezek, illetve a hasonló felmerülő kérdések mind az intézmények, mind a látogatók számára nagyon fontos irányvonalakra mutathatnak rá.

A kiállítóterének virtualizálódása pedig napjaink egyik legaktuálisabb kérdése múzeumi berkekben. Azon túl, hogy klasszikus intézmények sora modernizál, többek között a szegedi Móra Ferenc Múzeum, vagy a kecskeméti Cifra Palota is, az újabb tárlatok egyenesen a legmodernebb eszközökkel próbálnak hatást elérni, ahogyan a Murder című kiállítás szervezői is tették Budapesten. Utóbbi tárlaton, minden látogató külön audio-guide-dal járhatta be az interaktív tereket, és pára vetítések, változatos fényhatások, illetve szimulációk is színesítették az információáradatot.

Előadásunkban idős múzeumlátogatók személyes véleményét, attitűdjét, tipikus percepcióit igyekszünk feltárni, rendszerezni, bemutatni.

SINKÓ ISTVÁN

tanár

MKE Képző és Iparművészeti Szakközépiskola

**KORTALAN KREATIVITÁS-IDŐSKORÚAK KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓMUNKÁJA
SZAKKÖRI KERETEK KÖZT**

Időskorúak művészeti (elsősorban képzőművészeti) alkotómunkájának elemzése, az okok, acélok és elképzelések vizsgálata művészeti, képzőművészeti kör tagjainak bemutatásával .A képzőművészeti kör (Galéria Kör) a Magyar Nemzeti Galériában 40 éve működő GYIK (Gyermekek és Ifjúsági Képzőművészeti) Műhely "leányvállalata" már 25 éve. Az itt alkotók életkora 15-75 év közötti. Témám (mely cikk formájában 2014 dec.-ben az Új Művészet online oldalán is megjelent a fenti címen) ennek az alkotócsoporthoz idősebb tagjainak bemutatása és a kortalan kreativitás segítésének módszertanába való bepillantás.

ANDRÁSNÉ MARTON ZSUZSANNA

múzeumpedagógus,

Wosinsky Mór Megyei Múzeum

**A MÚZEUM, MINT AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS KULTÚRAKÖZVETÍTŐ
BÁZISA**

A Wosinsky Mór Megyei Múzeum minden korosztálynak szervez programot az óvodásoktól a nyugdíjasokig. Célunk és feladatunk olyan, feltehetően nagy érdeklődésre számot tartó kiállítások rendezése, közönségszolgálati programok szervezése, amelyek a mai kor igényeinek, elvárásainak eleget téve, a látogatóbarát múzeum elvét szem előtt tartva széles közönségrétegeket mozgatnak meg. Intézményünkben a legfiatalabb korosztályon kívül a másik leginkább motiválható réteg a nyugdíjas korosztály – különös tekintettel a Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület Szekszárdi Klubjának mintegy 430 tagja -, akik egyrészt a múzeumi rendezvények potenciális látogatói bázisát jelentik, másrészt szükség szerint önkéntesként segítik az intézmény munkáját. A klub negyed évszázada alakult, háttérintézménye megalakulásától kezdve a Wosinsky Mór Megyei Múzeum.

A múzeum kutatási- és gyűjtőterületei iránt érdeklődő aktív dolgozók, nyugdíjasok számára – az élethosszig tartó tanulás elvét figyelembe véve – évek óta szervezünk kiállításokhoz kapcsolódó rendezvényeket, tudományos és ismeretterjesztő előadásokat, könyvbemutatókat, hangversenyeket, dramatikus bemutatókat. Szintén közönségigényeket elégítenek ki a családi hétvége programok, irodalmi estek, múzeumi pályázatok (pl. karácsonyfa díszítő, adventi koszorú készítő pályázatok).

VARGA ATTILÁNÉ VERONIKA

múzeumpedagógus,

Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum

ZENÉS MÚZEUMI BARANGOLÁSOK

2009-ben indult e programsorozatunk, mely a klasszikus, szórakoztató zenei hangversenyeket ötvözte a múzeumi kiállítások kínálatával, tárlatvezetésekkel. Az EURÓPA Koncert Szalonegyüttes repertoárja a klasszikus szalonzenei hagyományokat, a 19. és 20. század szórakoztató zenéjét kínálta múzeumi környezetben. A zenéből és a múzeumból, a kiállításokból merített szellemi háttér a közönség számára a komplex program lehetőségét biztosította. A Zenés Múzeumi Barangolások műsorsorozat a régmúlt idők tárgyi emlékeinek, a koncertek hangjaira születő grafikák és a muzsika együttes bemutatására és élvezetére épült.

Az azóta eltelt időben számos ponton sikerült bővíteni a programot. Kiállítóhelyeinket bevonva a Cserépkályha-történeti Állandó Kiállításban megrendeztük a KÁLYHAKONCERTEK című műsort felnőtteknek, a KÁLYHAMESÉK című programot gyermekeknek. A pályázati lehetőséget kihasználva Muzsikáló Történelem címmel a történelmi korszakokat és a zenetörténet párhuzamát dolgoztuk fel a győri múzeum történeti, iparművészeti és néprajzi gyűjteményének segítségével. A családokat és az iskolásokat a Plusz 1 énekóra a Zsiráfzongora bűvöletében című egész napos szabadidős programokkal értük el, és az iskolai oktatásban is részt vettünk.

ABSZTRAKTOK- 4. SZEKCIÓ

Múzeumi tanulást támogató innovációk az interpretációban és a kiállításrendezésben

DR. LAKNER LAJOS

tudományos igazgatóhelyettes

Déri Múzeum

A MEGLEPETT LÁTOGATÓ

A meglepődéssel járó felismerés a tanulási folyamat egyik legfontosabb mozzanata. A rácsodálkozással kísért ismeretek mélyebben tárolódnak el és jó érzéssel tölti el a látogatót, hiszen úgy érezheti, hogy „aha”-élmény megszületésében neki is szerepe volt.

A kiállítások leginkább úgy lehetnek az informális tanulás eszközeivé, ha képesek rácsodálkozást kiváltani a látogatóból, ha a meglepetés erejével hatnak rá.

A kísérő szövegek azonban rendszerint nem nyújtanak több információt, mint amit a könyvek és a világháló tudás-archívumai is tárolnak. Vagyis rendszerint kész, berögződött válaszokat kínálnak. Ugyanígy legtöbbször a látványvilág is a bevett vagy a „trendi” megoldásmódokat követi.

Hogyan változtathatunk ezen?

1. A kiállítások szövegei ne csak állításokat fogalmazzanak meg, hanem kérdéseket is tegyenek fel. Egy jó kérdés az első lépés lehet új összefüggések felfedezése felé, és lehetőséget ad arra, hogy a látogató aktivizálja a tudását, s így személyesen kapcsolódhasson a kiállításhoz. A bemutatási mód tekintetében pedig a szokatlanra kell törekedni, ami a kibillentí a látogatót a várakozásából.
2. Olyan légkört kell teremteni, hogy látogató biztonságban érezze magát, felszabadult legyen, beinduljon a fantáziája és szabadon nyilvánulhasson meg. Ezzel elérhetjük, hogy megnyíljon a pillanatnak, spontán és kreatív módon játsszon a gondolatokkal, tárgyakkal és szövegekkel.

ZAY ORSOLYA

múzeumandragógus

Magyar Nemzeti Múzeum

**FOGYASZTHATÓ TÖRTÉNELEM – ÉLŐ INTERPRETÁCIÓ MÚZEUMI
KÖRNYEZETBEN**

Az élő interpretáció módszerét (live interpretation) 2013 őszétől használjuk a Magyar Nemzeti Múzeumban. A módszer kb. 30 éve Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban alakult ki, mint múzeumi tudásátadási forma, építve a múzeumi környezet adta lehetőségekre. A módszer lényege a játszva tanulás, mely nem korlátozódik a közoktatásban résztvevő gyerekekre, sőt, minden korosztály számára alakítható, így a nehezen elérhető fiatal felnőttek bevonása is elérhetővé válik az intézmények számára.

Kapcsolatunk van több Nyugat-Európai szervezettel, melyek foglalkoznak ezzel a módszerrel, így többek között Nagy-Britanniában az elsők között alakult szervezettel is kapcsolatban állunk, a Past and Pleasures Ltd.-vel, amely Doverban, Hampton Courtban és a londoni Towerban biztosítja az élő interpretációs programokat. A külföldi példákon keresztül alakítottuk ki saját programjainkat, felhasználva a múzeumi környezet adta lehetőségeket. A Magyar Nemzeti Múzeumban a módszer különféle változatait használjuk a bemutatás során, így korszakokat, épülettörténeti témákat, különböző korszakok társadalmi csoportjait, politikai-társadalmi változásait is megismerhetik a látogatók, első kézből, a műtárgyak között. A Magyar Nemzeti Múzeumban és fiáléleiben az elmúlt 2 és fél évben az élő interpretációs programok során összegyűjtött tapasztalatainkat mutatjuk be az előadás során. Szeretnénk felhívni a módszerre a múzeumi szakma figyelmét, mivel újfajta, élvezhető és a tapasztalatok szerint népszerű alternatívát nyújt minden korosztály, de különösen a felnőttek számára, a megszokott múzeumpedagógiai foglalkozások és a klasszikus tárlatvezetések mellett.

KRISTON-BORDI ZSUZSANNA

digitálistananyag-szerkesztő

Mozaik Kiadó Kft.

SZEMLELET ÉS SZEMLELTETÉS – AVAGY 21. SZÁZADI MÚZEUMOT A 20. SZÁZADBAN SZÜLETETTEKNEK IS

Mára felnőtté vált az internettel egyidős nemzedék, de nincs mit tagadni azon sem, hogy a megelőző korosztályok képviselőinek széles köre is szívesen akklimatizálódik a digitális korhoz, élvezi és értékeli annak kínálatát és lehetőségeit.

Hogyan lehet a kiállításokat megmozdítani úgy, hogy a legkisebbtől a legidősebbig mindenki élvezze? Milyen prezentációs lehetőségekkel színesíthetjük a bemutatásokat, foglalkozásokat, felnőttképzéseket?

A Mozaik Cégcsoport innovatív megoldásokat kínál a múzeumok számára a kiállítás ötletének felmerülésétől a megvalósulást követő programok kiegészítéséig.

A előzetes látványtervek fotorealistikus képei segítik a múzeumi munkatársakat a kiállítások tervezésében, akár mozgóképeken járhatják be a megálmodott kiállítás teremt.

Az adott témához készített személyre szabott videók, egyedi tematikájú, a kiállításhoz szorosan illeszkedő animációk segítenek a témák olyan részleteit is kibontani, melyekre adott esetben a tárgyi valóság nem nyújtana megoldást.

A múzeumok kínálta – a kiállításokhoz kapcsolódó – előadások nívós támogatója lehet a mozaBook prezentációs szoftver, mely dinamikus és interaktív megjelenítési lehetőségeket kínál minden bemutatóhoz.

A mobil applikációk segítségével látványosan megmozdíthatóvá válnak a kiállítás képei, a síkból a térbe lépve varázsolják el a látogatókat.

A múzeumok PR terveiben hangsúlyos szerepet kell kapnia a színvonalas, áttekinthető és modern megjelenésű web portálnak, melynek látogatottsága bizonyítottan magában hordozza a kiállítás-látogatók számának emelkedését is.

Ezeket és további különleges, korszerű megoldásokat ismerve és felhasználva a kiállítások 21. századivá, a felnőttkori tanulásra is alkalmas színtérré és látogatóbaráttá válhatnak, ami minden múzeum vágya.

DR. TOMBÁCNÉ DR. VÉGH KATALIN – SZABÓNÉ BOGNÁR ANIKÓ

néprajzkutató-történész muzeológus / néprajzkutató-történész muzeológus

jogász, ig.helyettes, Kecskeméti Katona József Múzeum / a Cifrapalota Kiállítóhely vezetője

A HAZATÉRNEK...1914-2014 CÍMŰ KIÁLLÍTÁS RENDEZÉSÉNEK MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI

A Kecskeméti Katona József Múzeum a Nagy Háború 100. évfordulója alkalmából egy páratlanul gazdag tárgianyagot felvonultató kiállítással Magyarország valamennyi első világháborús hősi halottjának és hadba vonult katonájának állított emléket, egyúttal emlékeztette a látogatókat nagyapáik és dédapáik emberfeletti teljesítményére és helytállására. A kiállítás főhajtás a 660 ezer hősi halott előtt.

A kiállítás alap gondolata egy magyar és olasz magángyűjtők, civil szervezetek, múzeumok tárgianyagából összeállított vándorkiállítás. A goriziai–doberdói területéről olasz magángyűjtők eredeti csatatér anyaga került a vitrinekbe. A katonák tárgyi emlékei hazatértek néhány hónapra... Ezek a tárgyak az utódok nemzettudata erősítésének szolgálatába álltak, majd visszatérnek az immár békés, sziklás Doberdóra, sok ezer katona végső nyughelyére.

A küldetés nélküli kiállítás pusztán tárgyraktár. A kurátorok célja a lélekre tartalmában és látványelemeiben is maradéktalanul ható kiállítás rendezése volt. A koncepciónk: a magyar katona. A múzeum a harcok, a katonaélet, az állóháború, az iszonyatos emberáldozat témáját emeli a kiállításba, a lövészárkok, a front embert próbáló, idegeket őrölő mindennapjait, halállal, szenvedéssel, bajtársiassággal és hazaszeretettel átszőtt világát.

A múzeum ma a köz előtt elzárt kincseskamrából a köz javára, a köz érdekében, a köz intézményeként fenntartott nyitott, művelődést, tanulást és szórakozást szolgáló hely, illetve azzá kell válnia. Fel kell lépnie a szabadidős és oktatási tevékenységek alternatívájaként a piaci szereplőként versenyezni a látogató idejéért. A múlt megismerése nem feltétlenül szórakoztató és nem különösebben vonzó a kifejezetten erre fogékony érdeklődők kivételével. A kiállítás nem „tanulmány”, sajnos saját felmérésünk szerint is kevés látogató olvas. Szórakozni, de legalábbis élményt akarnak szerezni. S ha meg akarjuk szólítani a szakma mellett az átlagembert is, igazodnunk kell az igényekhez. Nem a minőség feladásával, hanem új technikák és bemutatási módszerek szakszerű alkalmazásával. Filmvetítés, fényvetítés diorámára, hangeffektek, fényhatások, 3D képek, enteriőrök. Élünk az érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás és tanulás folyamata adta lehetőségekkel.

A kiállítás sikeréhez elengedhetetlenül fontos a működtetése, a kiállítás élővé tétele, amit sokszínű programsorozattal igyekeztünk elérni.

Önálló Facebook közösségi oldal „Hazatérnek/Return home / Tornano in Patria” címmel;

A Nyitott kapuk – Magyarország szeretlek programba való bekapcsolódás;

A Múzeumok őszi fesztiválja – Tanárok Éjszaka. A tárlatvezetés után a pedagógus kollégák megismerkedtek a tárlathoz kapcsolódó múzeumpedagógiai kínálattal és hadtápkóstonál vettek részt;

„A harc” - élőszobor kiállítás pályázat a középiskolás korosztály számára;

Harmadik Kor Egyeteme - szenior hallgatók számára.

Az utazó múzeum program - múzeumpedagógus kolléga hívta fel több száz gyermek és pedagógus figyelmét a kiállításra.

Bács-Kiskun megyei Költők és Írók Baráti Köre és a Toll és ecset Alapítvány országos Versíró versenye a kiállításban.

„Kelet felől jön egy vonat...” –mezősegi népdal est korabeli levélrészletekkel és fotókkal.

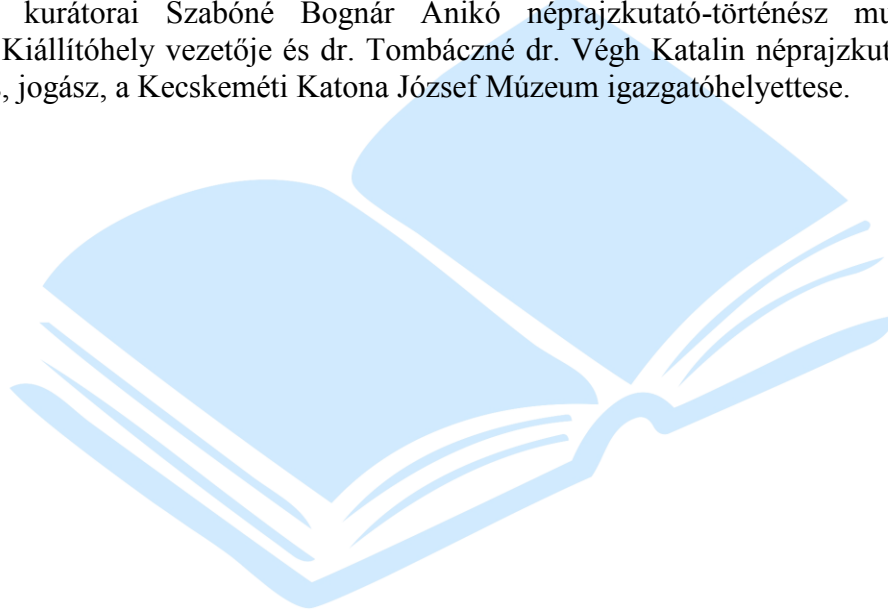
„Megtizedelt évek” - országos konferencia.

SYMBEL 2014–2018 projekt - nemzetközi divattervező- és társművész team bevonása a kiállításba.

Családi napok - a felnőtteket tárlatvezetéssel, a gyerekeket kézműves programokkal vártuk.

Kiállítás-búcsúztató - a rendhagyó sétát két népdalénekes kísérté világháborús katonanótákkal. Ezután egy rendhagyó, kötetlen kerekasztal beszélgetésre került sor családi emlékekről, olvasmányélményekről, a mikrotörténelem és a politikatörténet kérdéseiről.

A kiállítás kurátorai Szabóné Bognár Anikó néprajzkutató-történész muzeológus, a Cifrapalota Kiállítóhely vezetője és dr. Tombáczné dr. Végh Katalin néprajzkutató-történész muzeológus, jogász, a Kecskeméti Katona József Múzeum igazgatóhelyettese.

DR. MINORICS TÜNDE

egyetemi adjunktus

PTE FEEK

A KIÁLLÍTÁS MINT PROJEKTPEDAGÓGIAI ESZKÖZ

Az előadás a kiállításrendezést, mint projektpedagógiai módszert, felsőoktatási kurzusok keretében történő alkalmazásának lehetőségeként mutatja be. Kultúráközvetítői szakmai kompetenciák fejlesztésére fókuszálva tekinti át a kurzusok kapcsolódási pontjainak lehetőségeit, amikor a tárgy kulturális médiumként, a kiállítás pedig, mint önálló alkotásként és egyben projektpedagógiai eszközként alkalmazható. A kiállítás tehát egyrészt tanulási-tanítási stratégia, melynek keretében a hallgatók egy közösen elfogadott/kiválasztott témát dolgoznak fel, másrészt egy bemutatható produktum is. A kiállítás így nem csak a résztvevőknek, de a rendezőknek is (tanulási, ismeretszerzési, fejlődési) élmény lehetőségét teremti meg.

SÓS GERGŐ

múzeumpedagógus asszisztens

Művészetek Háza Veszprém

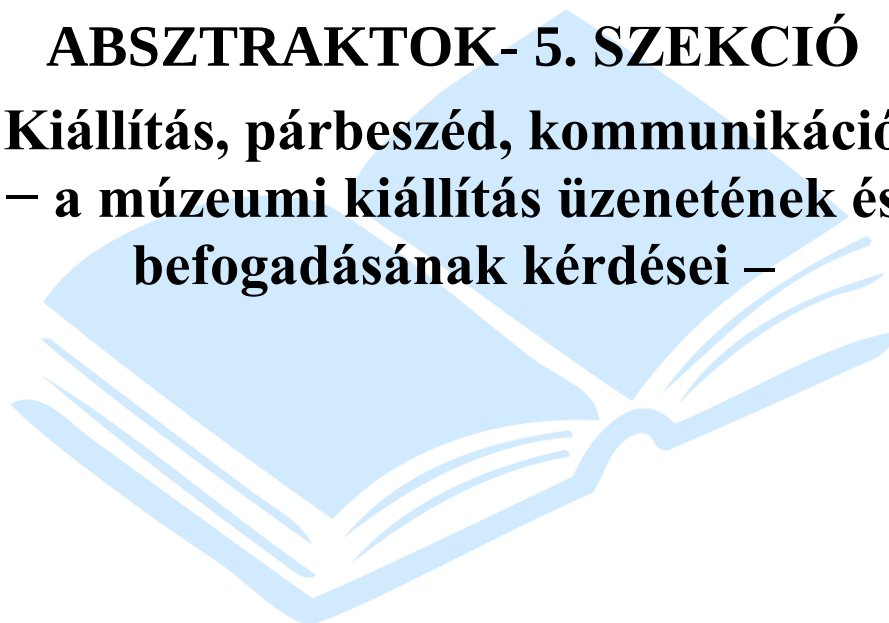
ARTHOUSE EXPERIMENTAL

Szubkultúrák a kiállítótérben. A koncepció alapja a különböző zenei irányzatok köré szerveződő, önszerveződő közösségek bevonása a galériákba. A kiállítási anyagok indirekt párbeszéde a zenével, és az adott közeg attitűdje adja azt az alapot, ami új, vagy szabadabb, direktebb párbeszédet tesz lehetővé. Közelítheti egymáshoz a látogatót és az adott intézményt. A komfortzóna átlépés tanulságai és lehetőségei.

ABSZTRAKTOK- 5. SZEKCIÓ

Kiállítás, párbeszéd, kommunikáció – a múzeumi kiállítás üzenetének és befogadásának kérdései –

DR. HABIL HUSZ MÁRIA

egyetemi docens

PTE FEEK

**A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI, ÖRÖKSÉGNAPOK, A MÚZEUM ÉS A
TÖRTÉNELMI ÉPÜLETEK SZERVEZETT FELFEDEZÉSÉNEK SZEREPE AZ
INFORMÁLIS TANULÁS SZÍNTEREI KÖZÖTT**

A Kulturális Örökség Napjai Európa legjelentősebb épületlátogató hétvégéje, amelyet minden év szeptemberében több, mint 50 országban rendeznek meg. Olyan történelmi épületek és helyszínek nyitják meg kapukat ingyenesen a látogatók előtt, melyek az év többi napján zárva tartanak. E „nyitott kapuk” célja, hogy felhívja a társadalom figyelmét épített örökségünk szépségeire, egyben sérülékeny mivoltára. Sikere növeli azoknak a magán- és közintézményeknek az elismertségét, presztízst, amelyek az örökség védelmével és bemutatásával foglalkoznak.

Eszköz, amely lehetővé teszi többek között

- megismertetni, közelebb vinni az európai polgárokat kulturális örökségükhöz,
- lehetővé tenni számukra, hogy jobban megismerjék és megértsék egymást a nyelvi és kulturális különbségek ellenére,
- a tudatosság növelését,
- a látogatók megismertetését a különböző kulturális intézmények tevékenységével,
- nyitottabb viselkedés előmozdítását és így hatékonyabb ellenállást a szélsőségekkel (náciizmus, idegengyűlölet, intolerancia) szemben,
- a lakóhelyhez, országhoz való kötődést, az azonosságtudat erősítését.

A múzeumi tanulás efféle kreatív és szervezett formái fontos szerepet játszanak az európai identitástudat megerősítésében, nemcsak kulturális, hanem szociális, politikai és gazdasági értelemben is.

DR. VERES GÁBOR

főiskolai docens

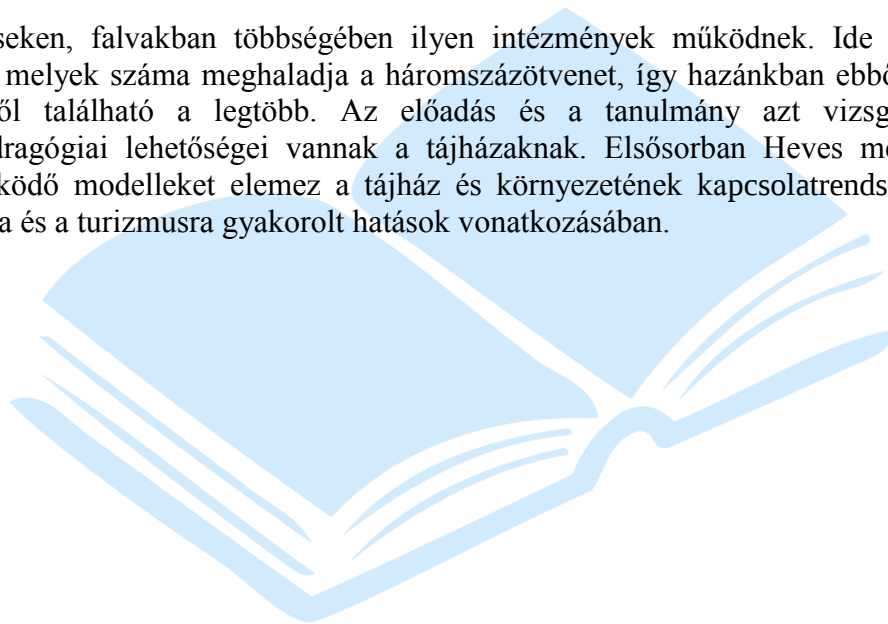
Eszterházy Károly Főiskola

MÚZEUMANDRAGÓIA A VÉGEKEN

Az 1997. évi CXL törvény tartalmazza a muzeális intézmények szakmai besorolását. A legszélesebb feladatkörrel és országos gyűjtőkörrel rendelkező országos múzeumoktól egészen a saját gyűjteménnyel sem rendelkező intézményekig.

A besorolás legkisebb intézményei a közérdekű muzeális gyűjtemények, illetve kiállítóhelyek, melyeket már nem is nevez a törvény múzeumnak.

Kistelepüléseken, falvakban többségében ilyen intézmények működnek. Ide sorolhatók a tájházak is, melyek száma meghaladja a háromszázötvenet, így hazánkban ebből a muzeális intézményből található a legtöbb. Az előadás és a tanulmány azt vizsgálja, milyen múzeumandragógiai lehetőségei vannak a tájházaknak. Elsősorban Heves megyei példák alapján működő modelleket elemez a tájház és környezetének kapcsolatrendszerét, a helyi társadalomra és a turizmusra gyakorolt hatások vonatkozásában.

SZABÓNÉ BOGNÁR ANIKÓ – DR. TOMBÁCNÉ DR. VÉGH KATALIN

néprajzkutató-történész muzeológus / néprajzkutató-történész muzeológus, jogász
a Cifrapalota Kiállítóhely vezetője / a Kecskeméti Katona József Múzeum igazgatóhelyettese

**HASZNÁLATRA TERVEZVE... A BÚZA – KENYÉR – ÉLET CÍMŰ KIÁLLÍTÁS
KÖZÖNSÉGHASZNOSÍTÁSI BEMUTATÁSA**

Célunk bebizonyítani a közönségnek, hogy a néprajzi tárlatok a vidéki múzeumokban is képesek megújulásra, a hagyományos témák is képesek újjászületésre, lehetnek érdekesek, eredetiek, sőt meglepőek; bebizonyítani, hogy a néprajzi kiállítások nem feltétlenül „porosak”, hanem lehetnek kifejezetten szórakoztatóak, sőt attraktívak.

A muzeológia eszközeivel kerestük a választ arra, hogy egyetlen évszázad alatt mi tette fenntarthatatlanná, ami évezredek át fenntartható volt. A 20. század előtt a parasztság az általa nem ismert fogalom, a fenntarthatóság szellemében élt. A biogazdálkodás nem mai találmány, műtrágya, gyomirtó nélkül termesztettek „biobúzá”t. A búza egykor maga volt az ÉLET. Ettől függött a szó legszorosabb értelmében a család megÉLHETÉSE.

A parasztemberek magától értetődően és ésszerűen élték meg mindezt: a földből él az ember, s az ember által él, terem a föld – azaz a természet rendje szerint működött a „fenntartható fejlődés”. A téma érinti a kulturális antropológia, a szociológia, a kultúrokológia, az agrártudományok s a napi agrárpolitika területét is.

A kiállítás módszertani vezérfonala:

A bemutatás során a népi kultúra tárgyait és mai megfelelőiket új kontextusba helyeztük. Mit keres a kasza mellett kombájn makett, a szakajtó mellett műanyag kelesztő tál, a teknő mellett robotgép? A paraszti kultúra használati tárgyai és mai „megfelelőjük” együttesen mutatják be –utóbbiak az előzőeket magyarázva, a 21. századi látogató nyelvére „lefordítva”-, milyen úton került/kerül a kenyér az asztalra.

A vezérfonal végigkíséri a tárlatot:

egykor vesszőborona – ma szántóföldi kultivátor; egykor négy ökör – ma 360 lóerő; egykor vetőzsák – ma vetőgép; egykor acatoló – ma gyomirtó; egykor kasza – ma kombájn; egykor morzsoltka – ma instant élesztő; egykor szakajtó – ma kelesztőtál; egykor kemence – ma kenyérsütőgép...

Augusztus 20., kenyér, búza, paraszti gazdálkodás, táplálkozáskultúra, kenyér ünnepe, kultusz, mezőváros, Kecskemét, malmok, reformáció, úrvacsora, új kenyér – alakultak a gondolatok, és a kiállítás koncepciója. Hagyományos a téma, minden tekintetben: hagyományosan sokan, sokat, sokféleképpen foglalkoztak vele, s a néphagyomány, a népi kultúra egyik legismertebb területe, épp ezért alkalmas az új megközelítésre!

A kiállítás interaktivitását a látogatók mozgatása, a labirintusszerű elrendezés és a sétára-felfedezésre hívó szerkezet, valamint az ismeretszerzés sajátos módjai biztosítják. A tapintható és kipróbálható műtárgy makettek, gabonafélék, lisztfajták, és a régi tárgyakat magyarázó mai megfelelőik, eszközök és modellek egyaránt az új típusú és elmélyült megismerést szolgálják.

Múzeumpedagógiai programok:

A cél a téma projektszerű feldolgozása volt, a téma minél több szempontból való megközelítése az óvodástól a főiskolás korosztályig. Az ismeretszerzés és elsajátítás több ponton kapcsolódott az iskolai tantárgyakhoz: a környezetismerethez, a hon- és népismerethez, az énekhez, az olvasás és irodalomhoz valamint a rajz és technikához.

Nagy szerepet kapott a közös játék tevékenység, a kreatív és művészi alkotási lehetőség, valamint a drámapedagógia. A múzeumpedagógia eszköztárában jelentős szerepet játszottak az egyes gyűjteményekből a muzeológus munkatársak által kiválasztott műtárgyak és a Kecskemétfilm Kft. Magyar Népmesék sorozatából a Kicsi dió című film vetítése.

A kiállítás kurátorai Szabóné Bognár Anikó néprajzkutató-történész muzeológus, a Cifrapalota Kiállítóhely vezetője és dr. Tombáczné dr. Végh Katalin néprajzkutató-történész muzeológus, jogász, a Kecskeméti Katona József Múzeum igazgatóhelyettese.

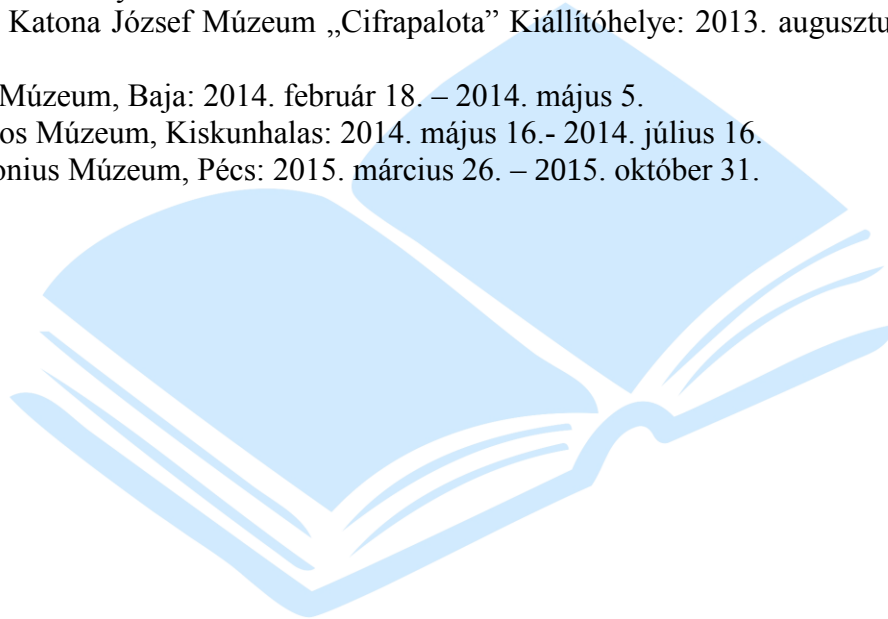
A vándorkiállítás helyszínei:

Kecskeméti Katona József Múzeum „Cifrapalota” Kiállítóhelye: 2013. augusztus 21 – 2014. február 9.

Türr István Múzeum, Baja: 2014. február 18. – 2014. május 5.

Thorma János Múzeum, Kiskunhalas: 2014. május 16.- 2014. július 16.

Janus Pannonius Múzeum, Pécs: 2015. március 26. – 2015. október 31.

P. TÓTH ENIKŐművészettörténész főmuzeológus
Tatabányai Múzeum**„MEGALÁZOTT EMBERVILÁG. STÁCIÓK 1-5.” ÉS „ÁLLVA MARADNI. STÁCIÓ 6.” LOIS VIKTOR SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSAI ÉS AZOK „MŰKÖDÉSBE LÉPÉSE” TATABÁNYÁN**

2013-ban, a debreceni Múzeumandragógiai konferencián tartott előadásom témája az volt, hogy mi módon jelenik meg a kortárs szobrászművészet a Tatabányai Múzeum – Bányászati és Ipari Skanzen területén. Egy folyamatosan zajló művészeti, művészetszervezői tevékenységet vázoltam (Lois Viktor „Hangfürdő” c. állandó kiállítása, a Szoborkert, az itt működő nemzetközi táborok, szimpóziumok).

A 2015-ös konferencián ehhez a témához kapcsolódnék. Az elmúlt év nyarán a múzeum központi épületében hoztuk létre Lois kiállítását („Megalázott embervilág. Stáció 1-5.”), amelyben öt darab fából és fémből készült szobrot installáltunk (a kiállítást Lois rendezte, a kurátor magam voltam). A hatodik darabot az ősszel Bostonból váratlanul ismét hazautazó szobrász régi szülőházában láthatta a közönség („Állva maradni. Stáció 6.”). A sorozatokban gondolkodó művész új, bővíthető „rendszer”-t alkotott.

A szobrok fából és fémből készültek, elektromos rendszerbe kapcsolva álltak, ill. az utóbbi áll is. A konstrukciókat maga a látogató hozhatta mozgásba, egy kapcsoló megnyomásával. Felmérhetetlen mennyiségű, emberi kapcsolatokra, emberi természetre, az ember világban való létezésére, felelősségre, társadalmi folyamatokra stb. vonatkozó kérdés vetődött fel a kiállítást megtekintő, abban részt vevő számára. A tér egyszerre volt irreális, lebegő és brutálisan materiális a művek kialakításának köszönhetően. Megtapasztalás, döntés, következmény, jelenlétünk, tevékenységünk visszafordíthatatlanul átalakító ereje és számtalan személyes érzés, megértés zúdult az emberre a kiállításokban.

Az ilyen esetekben nem tanulunk a szó hagyományos értelmében, hanem megtapasztalunk, előhívódnak belőlünk a mindennapokban nem feltétlenül feltörő tudásfoszlányok. A tanulás véleményem szerint felnőttkorban nem csupán és nem elsősorban új és új információk befogadása és rögzítése, hanem a meglévő tudás előhívása, meglévő tapasztalatok tudatosítása, és az e folyamattal járó megértések, összefüggésekre rálátások összessége nagy jelentőségű. Ez a fajta folyamat, amely egyszerre bír személyes és általános jelentőséggel, lássuk be, felszabadít és inspirál. A világot és benne önmagunkat tanuljuk vele.

Debreceni előadásomnak a konkrét tapasztalatok taglalása mellett egyik felvetése volt az is, hogy vajon mi módon „mediálhat” a múzeum a megfektendő, kérdést felvető, értelem és érzélem „használatát”, párbeszédet igénylő kortárs művészet, valamint a sokszor nyugodt, megszokott múzeumi „keretek”-re, könnyen érthető, meghatározható tárgyakra vágyó múzeumlátogató között? Többek között ez a kérdés is felvetődik ez esetben is.

BÁLINT ANGELIKA PhD-hallgató
ELTE BTK**A SZEGÉNYSÉG TÖRTÉNETE. A MÚZEUMI MEGJELENÍTÉS KÉRDÉSEI**

A szegénység történetének múzeumi reprezentációja óhatatlanul is reflektál a jelen társadalmi problémáira. A sztereotipikus gondolkodásmód, valamint a szociálpolitika hatékonyságára vonatkozó kérdésfeltevések a szociális problémákat övező diskurzus részét képezik. Mindez elkerülhetetlenné teszi a társadalmi szerepvállalás kérdésének reflexív megközelítését. A kiállítás alkalmas lehet párbeszéd indítására az adott témában, ehhez elengedhetetlen a bemutatott tárgyak plurális értelmezésének lehetősége. A szabad interpretáció megvalósítása azonban a történeti kiállítások vonatkozásában további problémákat vet fel: a múlt emlékei önmagukban nem prezentálják a történelmet, a források kritikus olvasata szükséges ahhoz, hogy az adott korszakról hiteles képet alkothassunk. Különösen igaz ez a szegénység történetének vizsgálata esetében, hiszen a rendelkezésre álló források nagy része reprezentáció, értelmezés nélkül a sztereotipikus látásmódot erősíti meg. Előadásomban a megjelenítés és az információátadás lehetőségére irányuló kérdéseket 19. század végi, 20. század eleji budapesti szegénység történetének vonatkozásában vizsgálom.

ARATÓ VILJA

művelődésszervező

Pécsbányai Közösségi Ház

**HISZEM, HA LÁTOM! - MÚZEUMPEDAGÓIAI ÉS MÚZEUMANDRAGÓIAI
PROGRAMOK HATÉKONYSÁGVIZSGÁLATÁNAK LEHETŐSÉGEI**

A múzeumi programok örök problémája, hogy hatékonyságuk nehéz kimutatathatóságából következően eredményességük könnyen megkérdőjelezhető. Ennek kiküszöbölésére úgy vélem érdemes a külföldi jó gyakorlatban alkalmazott értékelési módszerek, hatékonyságvizsgálatok tanulmányozása, hogy azok ismeretével és alkalmazásával kimutathatóak, szemléltethetők legyenek a múzeumpedagógiai programok eredményei, így akár gyakran kevésbé kézzelfogható hatásuk, ezáltal pedig megerősítést nyerjen a múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai programok létjogosultsága is.

A 2013/2014-es tanév első felében a Campus Hungary ösztöndíjprogram keretében négy hónapot töltöttem el a Grazi Frida&freD Gyermekmúzeumban, ahol a kiállítások sokrétű értékelése, ezen belül többek között iskolai alkalmazhatóságuk felmérése, az elsajátított tárgyi tudás körvonalazása és az egyes módszerek és eszközök népszerűségének vizsgálata volt a feladatom.

A felmérést megelőzően több sikeres külföldi intézmény értékelési módszereit tanulmányoztam, és igyekeztem az így összegyűjtött elméleti tudást a kutatás során kamatoztatni. Az értékelési folyamat gyakorlati része három alrészből állt, melyeket egymással párhuzamosan végeztem. Egyrészt kérdőíveket töltöttem ki általános iskolai pedagógusokkal a múzeumlátogatás iskolai hasznosíthatóságáról, másrészt megfigyeléseket végeztem a kiállítási térben, melynek során a két kiállítás összes állomásán megfigyeltem, és előre elkészített értékelési ívek segítségével dokumentáltam a gyerekek viselkedését, majd a kutatás harmadik elemeként a múzeumba látogató osztályok tagjaival a kiállítás megtekintése előtt, közvetlenül utána és egy hónappal később felmérést végeztem a kiállítás témájában meglévő valamint ott megszerzett és megtartott tudásukról.

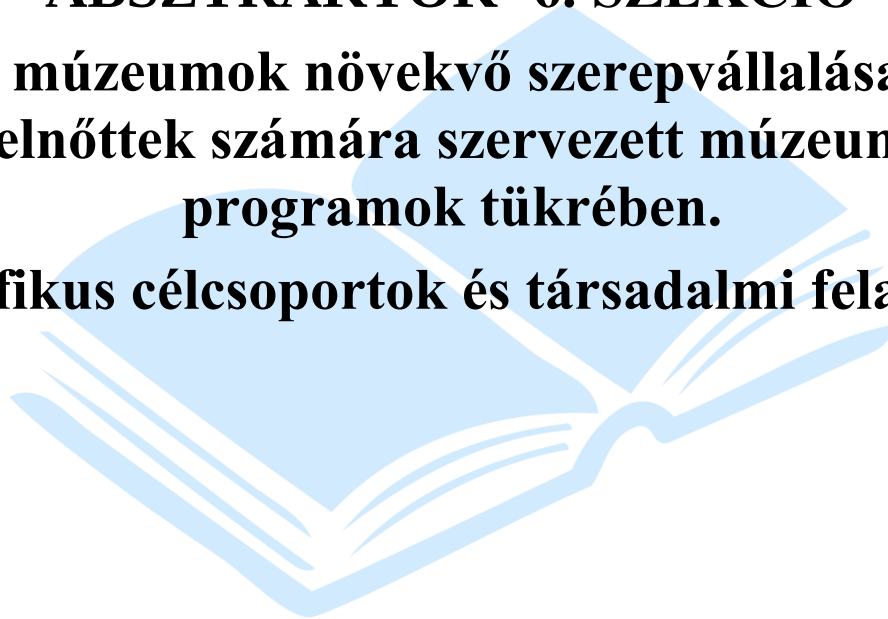
Előadásomban a Grazi Gyermekmúzeumban végzett kutatási-értékelési projektem során szerzett tapasztalatim és a kutatás kapcsán megismert külföldi jó gyakorlatok mentén szeretném bemutatni a múzeumpedagógia hatékonyságának, eredményességének lehetséges mérési módszereit, s egyidejűleg ennek nehézségeit is.

ABSZTRAKTOK- 6. SZEKCIÓ

**A múzeumok növekvő szerepvállalása a
felnőttek számára szervezett múzeumi
programok tükrében.**

Specifikus célcsoportok és társadalmi feladatok

JOÓ JULIANNA

múzeumpedagógus, óraadó tanár

Vigadó, Off-Biennálé / PPKE-BTK, MOME

**FELNÖTTEKNEK SZÓLÓ PROGRAMOK A BRIT, NÉMET ÉS OSZTRÁK MŰVÉSZETI
MÚZEUMOKBAN**

Ebben az előadásban azt tervezem bemutatni, hogy a brit, német, osztrák, zágrábi múzeumokban milyen jellegű programokat szerveznek felnőtteknek illetve a kiállításrendezés során mennyiben építenek a felnőtt múzeumi tanulókra.

A témát elsősorban a kutatói ösztöndíjak (MÖB, OMAA, CEEPUS) keretében eltöltött karlsruhei, oxfordi, londoni, bécsi, zágrábi munkám tapasztalatára építem.

Így a konkrét programokon, projekteken, kiállításokon keresztül kívánom szemléltetni a felnőtt tanulás hatékony működését múzeumi környezetben. Továbbá megvizsgálom azt, hogy a kiállításokban milyen eszközöket használnak múzeumi oktatásban illetve a felnőttek tanulása milyen szerepet tölt be a kiállításokban.

Különös hangsúlyt fektetek a külföldi múzeumi területen használt konkrét módszerek, technikák, eszközök ismertetésére. Előadásomban fontos szerepet töltenek be a fotók, melyeket nem csak illusztrációként, hanem kutatási eszközként is használlok.

KOVÁCS ZSUZSA - SZIGETHY ZSÓFIA

közönségszolgálati osztályvezető / ismeretátadási osztályvezető,

Szabadtéri Néprajzi Múzeum

TALÁLKOZÁS AZ EMLÉKEZETTEL – DEMENS BETEGEK A MÚZEUMBAN

Előadásunkban az európai szabadtéri múzeumok példáin keresztül szeretnénk bemutatni az időskori demenciában szenvedő látogatóink számára kidolgozott programunkat a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban.

Mi lehet egy múzeum feladata az idős korosztályba tartozó látogatókkal? Nagyon fontos, hogy ezen a csoporton belül is ne csak az aktív időskorúak rétegét tudjuk megszólítani, akár látogatóként, akár önkéntesként érkeznek, hanem a fizikailag, és szellemileg már nem aktív idősök számára is vonzó cél legyen az intézmény, ennek egy eleme lehet a bemutatandó programunk.

Európai példáinkat a norvég, svéd, dán és angol szabadtéri néprajzi múzeumok már évek óta működő programjai jelentik. Ezekben az államokban már kidolgozott projektekkel munkálkodnak azon, hogy a múzeumok hármas funkcióján túl – gyűjtés, megőrzés, közzététel – a társadalmi felelősségvállaláshoz is csatlakozzanak. Programunk az EU támogatásával, az Erasmus Plus program keretében valósulhat meg. Célunk, hogy a demens betegek a látogatás során olyan egyedi élményt kapjanak, melynek hatására betegségük folyamata lelassul, állapotuk stabilizálódik. Szeretnénk továbbá a hozzátartozóknak és az idősek otthona alkalmazottainak is segítséget nyújtani abban, hogy a múzeumból távozva is tovább foglalkozhassanak betegeikkel.

NOVÁK EDITH

múzeumpedagógus

Városi Képtár –Deák Gyűjtemény

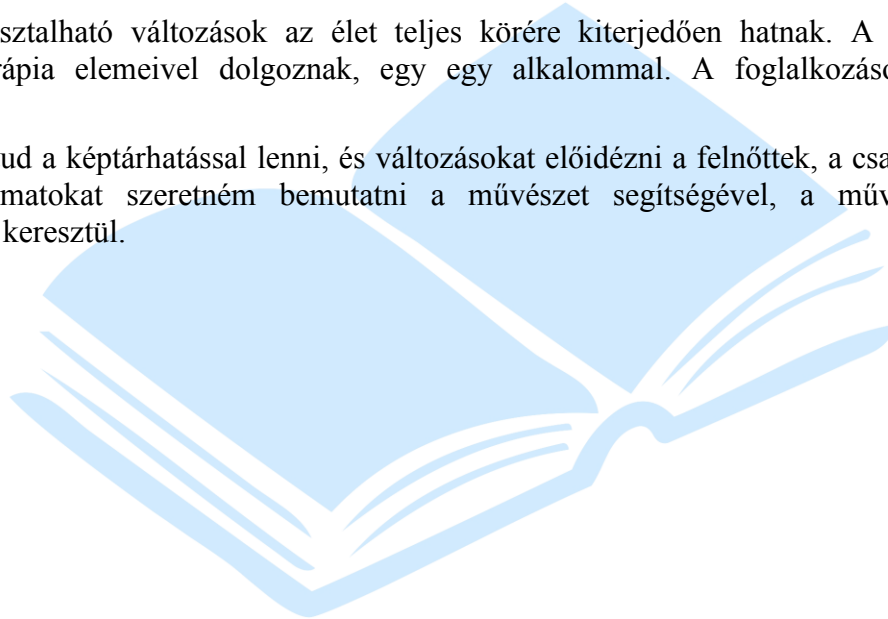
SZÍN- FORMA- TÉR AVAGY A LÉLEK ÚTJA A MŰVÉSZETBEN

A Képtárban kiállított alkotásokon keresztül a látogatók megismerkednek a különböző művészeti technikákkal, megélik az alkotás örömét, folyamatát.

A foglalkozásokon a felnőtteknek és gyerekeknek együtt alkotnak és így, egyéni fejlődést, közösség- illetve kapcsolatépítő folyamatokat, változásokat, élnek meg együtt.

Az itt tapasztalható változások az élet teljes körére kiterjedően hatnak. A művészet és művészetterápia elemeivel dolgoznak, egy egy alkalommal. A foglalkozások egymásra épülnek.

Ily módon tud a képtárhatalással lenni, és változásokat előidézni a felnőttek, a család életében. Ezen folyamatokat szeretném bemutatni a művészet segítségével, a művészet-terápia módszerein keresztül.

DR. LAKI ILDIKÓ

kutató, egyetemi adjunktus

Szegedi Tudományegyetem – MTA TK Szociológiai Intézet

**A MÚZEUM TÁMOGATÓ SZEREPE A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FELNŐTTEK
KÖRÉBEN**

Előadásomban a hazai országos múzeumok andragógiában betöltött szerepét kívánom bemutatni. A múzeumok aktív pedagógiai tevékenysége az elmúlt években megismerhetővé vált mind programjaik, mind pedig szakmai munkájuk révén. Az intézményeknek igen fontos szerepe van nemcsak a kulturális igények kielégítésében, hanem az iskolarendszeren kívüli oktatásban és nevelésben egyaránt. A szerepeket tovább építik még azok az újszerű törekvések is, melyek a hátrányos helyzetű csoportok múzeumi életbe történő bevonására vonatkoznak, különös tekintettel a fogyatékossgal élő emberekre, felnőttekre. Az előadás két nagyobb részre tagolódik, egyfelől bemutatásra kerül a jelenlegi magyarországi fogyatékosügy helyzete, különös tekintettel a kultúra tartalmi elemeire, másfelől azok a múzeumi törekvések, jógyakorlatok melyek az intézményi integrációra irányulnak. Ilyennek tekinthetők az akadálymentes kiállítások, programok, rendezvények. Céлом kettős; a népszerűsítés mellett megkeresni a további lehetőségeket, szerepeket a múzeumi intézmények kereteiben, illetve kialakítani jógyakorlatokat, amelyek segíteni tudják az intézmények közötti kapcsolatépítést.

GÁL ÉVA

főmuzeológus, osztályvezető

Janus Pannonius Múzeum

AKADÁLYMENTESÍTÉS, SÉRÜLT EMBERTÁRSAINKNAK SZÓLÓ – FELNŐTT KOROSZTÁLYT ÉRINTŐ – PROGRAMOK A JANUS PANNONIUS MÚZEUMBAN

Az előadó bemutatja a Janus Pannonius Múzeum akadálymentesített kiállítási és program helyszíneit. Példákat hoz korábbi akadálymentesített programokra, és részletesebben kifejti a hallássérülteknek szóló – a SINOSZ Baranya Megyei Szervezetével közösen szervezett – program típusokat. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy e programok sikerrel zajlottak, a közönségszervezést, a megvalósítást segítette a több csatornán keresztül történő figyelem felkeltés, a SINOSZ megszokott klubnapjaira való szervezés, főként a kisebb létszámú csoportokra épített forma. A felnőtteket is be lehetett vonni kézműves munkába, s a tárgyakkal való közeli ismerkedés, az érzékekre hatás kiemelt jelentőségű volt. Különlegességgként tartható számon az a programtípus, amelynek keretében nem verbális, régi kommunikációs formát ismerhettek meg a résztvevők. A múzeumi programok további irányait tekintve három fő területet lehet meghatározni:

1. A vázolt speciális programok folytatása
2. Az érzékenyítés fontosságát szem előtt tartva, sérült és nem sérült emberek számára közös programok szervezése, illetve befogadása
3. A tapasztalatok oktatásban való továbbadása.

RUFF FERENC

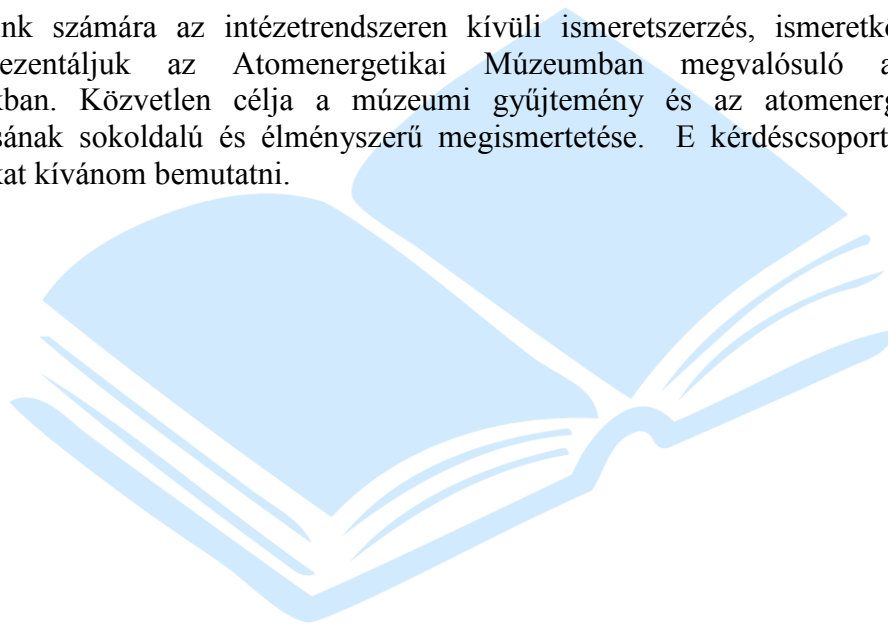
közművelődési szakember

Atomenergetikai Múzeum

**ATOMENERGETIKAI MÚZEUM ANTROPAGÓGIAI PROGRAMJAINAK
BEMUTATÁSA**

Az Atomenergetikai Múzeum, mint országos gyűjtőkörrel rendelkező intézmény, a kulturális műszaki örökség védelmével, őrzésével megbízott szervezet, a pedagógiai, oktatási, nevelési tevékenység lehetőségeit, feltételeit biztosítja.

A látogatóink számára az intézetrendszeren kívüli ismeretszerzés, ismeretközlés sajátos módját prezentáljuk az Atomenergetikai Múzeumban megvalósuló antropagógiai programunkban. Közvetlen célja a múzeumi gyűjtemény és az atomenergetika békés felhasználásának sokoldalú és élményszerű megismertetése. E kérdéscsoport köré épített programunkat kívánom bemutatni.

ABSZTRAKTOK- 7. SZEKCIÓ

Nemzetközi kitekintés- angol nyelvű szekció. A múzeumandragógia nemzetközi tapasztalatai

English language session- International perspectives on Adult Education in Museums

PROF. DR. PHIL. DR. HABIL. MATTHIAS THEODOR VOGT

Prof. h.c

Hochschule Zittau/Görlitz, Germany

WHY OLD-FASHIONED MUSEUMS DO NOT FOSTER REGIONAL IDENTITY AMONG YOUNGSTERS? WHO NEEDS MUSEUMS WHICH DO NOT SPEAK TO YOUNG PEOPLE? WOULDN'T IT BE BETTER TO ABOLISH THEM? SOME SIGNIFICANT EXAMPLES AND A SUGGESTION

According to the Czech museologist Zbyněk Stránský, "museality" is the valuing relation of humans to reality as manifested by the collection and its presentation. It is clear, that a nation which lacked an own state in the XIX. century - as it was the case for Hungarians, for Polish, for Czechs - collected items from the past in order to prepare via nation building a later state building. But do such items speak to young people in 2015? What is the relevance of items, which continue a XIX century propaganda in the heart of the European Union, for young people who keep themselves informed about global developments second for second via smart phones? What is the definition of Regional Identity for our Youngsters? How can we measure their "valuing" id est their subjective "museality" approach towards objects?

Which museums do a good job, which museums are examples of worst practice?

The students "Kultur und Management" at the Hochschule Zittau/Görlitz (Dual Degree Master partner to the Pécs University) and prof. Vogt will show some case studies in order to discuss them at the conference.

DR. TERÉZ KLEISZ

associate professor

University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resources Development

UNDERSTANDING NON-PARTICIPATION IN MUSEUMS.

WHAT WORKS FOR THE YOUNG ADULTS?

Over the last decades the broader museum-field has done a lot of efforts to develop itself to be an attractive environment providing meaningful entertainment and learning opportunities for the visitor groups of various kinds.

They are capable of delivering high quality educational programs exploiting partnerships with schools and community organizations offering interactivity and constructive roles for enhancing visitor experience.

Blockbuster exhibitions seem to generate huge attention and big queues.

Hungarian museums are responding to this trend, however the empirical studies researching leisure time activities and cultural participation have found worrying results especially in the case of Facebook-generation and younger adults, who show very low attendance rates.

Taking part surveys (not only in Hungary) don't show real growth in participation for years now, the renewed focus in the programming doesn't seem to encourage substantial engagement practices posing the problem of audience development.

The presentation would like to stimulate reflection on this issue and show some good practices targeting the youth for developing new forms of participation.

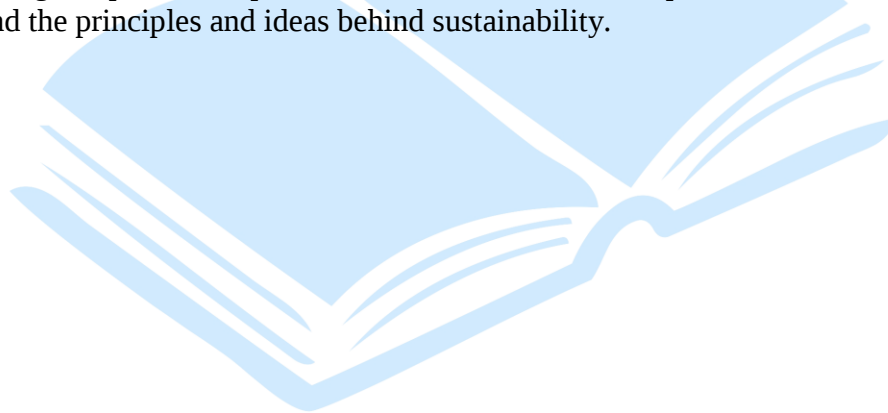
DR. IVÁN ZÁDORI

vice-dean, assistant professor

University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resources Development

MUSEUMS AND SUSTAINABILITY IN THE 21. CENTURY

According to the Brundtland definition, ‘sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their needs.’ Sustainable development movement began in the 1980s when it became clear that the intensifying social-economic activities of mankind could not be sustained in terms of the planet’s resources. Sustainability presupposes lifelong learning, where the learning process could result in informed and active citizens who are able to solve the problems with creativity, who understand the working mechanisms of environment, society and economy, who understand the connections between these elements and make responsible decisions in their individual and public actions. This paper is focusing on the role of museums in this process with examining the possible aspects where museums could help for the different generations to understand the principles and ideas behind sustainability.

DR. BALÁZS NÉMETH

associate professor

University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resources Development

**THE ROLE OF THE PÉCS LEARNING CITY-REGION FORUM IN THE
DEVELOPMENT OF LEARNING IN AND THROUGH MUSEUMS**

This presentation will shortly describe and analyse the main characteristics and mission of the Pécs Learning City-Region Forum referring to the roles of platforms of developing non-formal learning and their innovation potentials in the aspect of learning in and through museums.

Museums and some other cultural institutions/organisations have got a particularly essential and outstanding mission and social role in the promotion and development of non-formal learning. For this concrete reason, it is rather important to support the formation and evolution of a platform to be developed by distinguished professionals aiming at raising participation and performance of adult learners in and in the nearby region of the City of Pécs.

In this presentation, the perspectives of the Pécs Learning City-Region Forum will also be elaborated upon concerning partnership around the dimensions of non-formal/atypical learning with a focus on museum education and learning in/with museums.

Particular tools and methodologies of museum-based adult learning and education can be a driver of engagement in lifelong learning, knowledge transfer with “collect and share” approach and initiative.

ANDREA PÁSZTOR

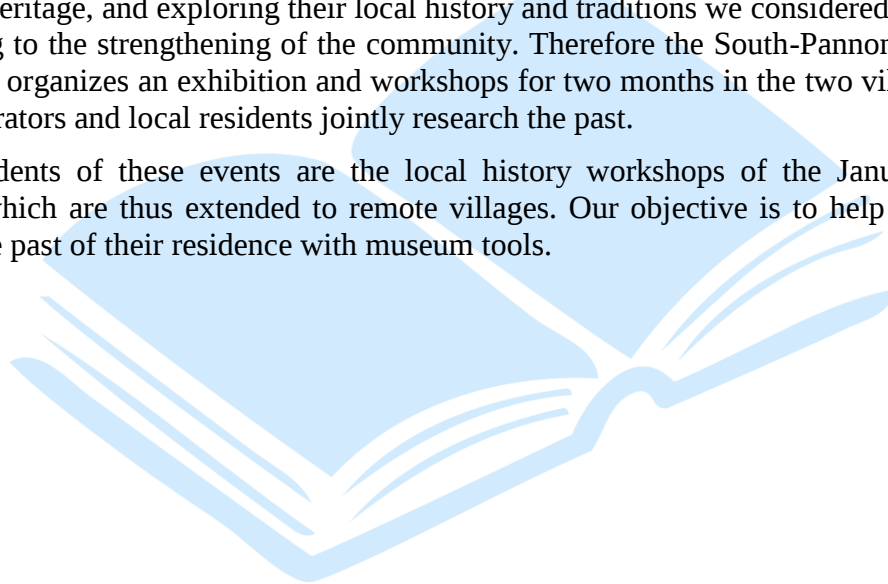
historian museum curator

Janus Pannonius Museum, Pécs

LOCAL VALUE WORKSHOPS IN TWO NEIGHBORING VILLAGES

Magyarlukafa and Somogyhárságy are two small villages at the border of Somogy and Baranya counties. They are situated far from both county seats in a disadvantageous area where people's subsistence is uncertain. During the 20th century most of the population has been changed. The villagers of diverse social, cultural and national background are not willing to cooperate. They have one thing in common: their village. Their awareness of their intangible heritage, and exploring their local history and traditions we considered one possible way leading to the strengthening of the community. Therefore the South-Pannonian Museum Association organizes an exhibition and workshops for two months in the two villages, where museum curators and local residents jointly research the past.

The antecedents of these events are the local history workshops of the Janus Pannonius Museum, which are thus extended to remote villages. Our objective is to help local people discover the past of their residence with museum tools.

GÁBOR TILLAI

cultural manager

Janus Pannonius Museum, Pécs

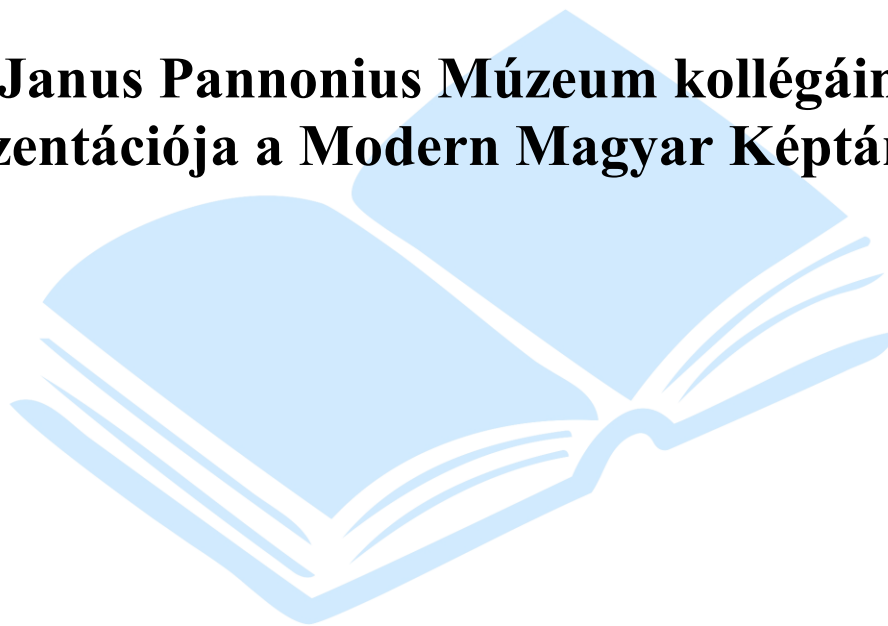
**DELIGHTS AND CONCERNS IN THE COMMON LIFE OF A FRIENDS OF
MUSEUMS COMMUNITY (ACTUAL SKETCHES TO THE WORK OF THE
REGIONS-PERIODS- MUSEUMS ASSOCIATION'S LOCAL CLUB)**

The local club of Regions-Periods-Museums Association was formed at the end of 1980's as an organic organization at the beginning close connection with Janus Pannonius Museum which ensured the conditions of its work. This connection became looser in the middle of the '90s. The participants of occasional museum programs were organized themselves - along a strict, persistent professional and common work – into a club; which is in close connection with cultural heritage. The members are mainly retired local people with an average background. The lecture will guide You through all the methods which form a perfect community of the members for many years with travels and trips along cultural heritage not only in Hungary but abroad, too. As participants of lectures along their interests, and service as volunteers they can show a kind of the common sense. At the other hand the lecture will mention all the influences which form negatively the life of the club; from the point of professional and human relations.

So You will get a summary of life-long education possibilities in a Friends of Museum Club consists of 200 members (Janus Pannonius Museum, Pécs).

A Janus Pannonius Múzeum kollégáinak prezentációja a Modern Magyar Képtárban

KÁRPÁTI KATALIN

kulturális menedzser, múzeumpedagógus

Janus Pannonius Múzeum

**A JPM MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAINAK MÚZEUMANDRAGÓIAI
PROGRAMKÍNÁLATA**

A Janus Pannonius Múzeum Művészettörténeti Osztálya jellemzően az időszakos kiállításaihoz kapcsol múzeumandragógiai szolgáltatásokat. A rendezvényeket támogató pályázati lehetőségek ismertetése mellett az előadásban szó esik a célcsoportok meghatározásáról és elérési útjairól. Így a fiatal felnőttek múzeumi jelenlétéről, a továbbképzések, szakmai gyakorlatok mellett a szabadidős programokban. Emellett kitérünk a múzeumpedagógia és múzeumandragógiai kapcsolódási lehetőségeire, a családos programokra. Az idősebb korosztály által kedvelt szolgáltatások eltérő jellegzetességeiről is szó esik. Kiemelt fontosságú az évente hagyományosan megrendezésre kerülő fesztiválok, ünnepek visszaérő látogatói körének megtartása, illetve bővítési lehetőségei a múzeumi éves munkaterv részeként.

GERNER ANDRÁS

kommunikációs és marketing menedzser

Janus Pannonius Múzeum

**A KOMMUNIKÁCIÓ ÉS A MARKETING KIHÍVÁSAI A JANUS PANNONIUS
MÚZEUMBAN**

A Pécs2010 Európa Kulturális Fővárosa-program finanszírozásában megvalósult Nagy Kiállítótér – Múzeum utca című projekt, s az annak megvalósítása során elért jelentős eredmények széleskörű megismertetése, valamint az Európai Unió által támogatott, a projekt támogatásához kötődő folyamatos beszámolási kötelezettségek jogosan hívták életre a Janus Pannonius Múzeum Kommunikációs és Marketing Osztályát 2011-ben.

Korábban – leszámítva az 1990-es években megszüntetett Közművelődési Osztályt – a kommunikáció és a marketing feladatát sosem kezelte önálló csoport vagy osztály a JPM történetében. Az intézményi kommunikációs és marketingfeladatok elvégzését nem csupán a sikeresen elvégzett EKF-beruházások adminisztrációja indokolja, hanem sok más, egyéb, „hétköznapi” cél is. A JPM Kommunikációs és Marketing Osztályának feladata az intézmény teljes körű sajtó- és kommunikációs tevékenysége, a kiállítások kísérőrendezvényeinek szervezése, marketing tevékenységének irányítása, felügyelete, a JPM honlap gondozása, tartalommal való feltöltése, a közösségi média kezelése, az idegenforgalmi cégekkel, a civil szervezetekkel, oktatási intézményekkel való kapcsolattartás.

Milyen kihívást jelentenek e feladatok a mindennapokban? Milyen eredménnyel járt 2011 óta a Kommunikációs Osztály tevékenysége? Mennyi lehetőség van korszerű marketingeszközök használatára, a sajtó- és közönségkapcsolatok bővítésére? Mi a jövő útja? Milyen tervek állnak a megvalósítás előtt és alatt?

A IV. Országos Múzeumandragógiai Konferencia szervezőbizottsága**A szervezőbizottsági tagjai:**

DR. DEME PÉTER, elnök, Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület

KÁLDY MÁRIA, igazgató, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ

DR. KOLTAI ZSUZSA, PhD, egyetemi adjunktus, PTE FEEK

KURTA MIHÁLY, múzeumandragógus, Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület, Múzeumandragógiai Tagozat alapító elnöke

DR. NÉMETH BALÁZS, PhD, intézetigazgató, egyetemi docens, PTE FEEK

DR. ZÁDORI IVÁN, PhD, gazdasági dékánhelyettes, egyetemi adjunktus, PTE FEEK

Főszervező:

DR. KOLTAI ZSUZSA, PhD, egyetemi adjunktus, PTE FEEK

**A KONFERENCIA SZERVEZÉSÉT TÁMOGATJA A MÚZEUMI OKTATÁSI ÉS
MÓDSZERTANI KÖZPONT, VALAMINT A JANUS PANNONIUS MÚZEUM.**

